

Wojciech Chmielak

Ściągga z receptury

wersja **0.91** z dn. 6.12.2010

Szczecin 2010

Zamiast wstępu na wesoło – poważne informacje o e-book’u.

Wiadomości tu zawarte powstały w oparciu o wykopaliska z notatek z kilku aptek, recept z którymi się spotkałem podczas pracy, dostępnych receptariuszy, podręczników, wielu stron WWW, prywatnych opracowań i przekazów ustnych najstarszych aptekarzy ;)

Moim celem nie było powielenie tych źródeł a jedynie skompletowanie w jednym miejscu tego – co może się przydać raz na rok i co zostało wydrukowane „gdzieś i dawno” – do czego dostęp jest trudny bądź po prostu mało wygodny. Ponadto jak każda ściągą – tak i ta – chciałem by miała charakter użytkowy – stąd kilka komentarzy praktycznych i szereg informacji dodatkowych – mam nadzieję – przydatnych w praktyce.

W trakcie opracowywania – największym kłopotem było określenie właściwego (pierwotnego) składu. Niestety mnogość modyfikacji, przekłamania w literaturze, a nawet błędy każą mi sądzić, że również tutaj jest ich wiele – i mam nadzieję, że dzięki informacjom od Was – uda się je poprawić lub uzupełnić.

W opracowaniu pominąłem dziesiątki receptur – które były wyszczególnione gdzieś jednorazowo, małym druczkiem. Brakuje też takich, których ze względu na obecny brak składników nie można wykonać oraz których składu nie udało mi się wystarczająco ustalić (np. Płyn Ejsenberga) W zamian – umieściłem inne – które choć są rzadko (lub wcale) przepisywane na receptach – warte są uwagi i mogą się czasem jeszcze przydać ☺ oraz takie, które w ciekawy sposób nawiązują do historii receptury...

Na maila (dodotoja@gazeta.pl) proszę o przysyłanie opinii, swoich recept – zwłaszcza regionalizmów typu Płukanka Parny i oczywiście informacji o znalezionych błędach.... oczywiście nadmierna krytyka pozostanie bez odpowiedzi ;) Za to można przysłać mi pocztówkę ☺

Z uwag merytorycznych – nie mam niestety już od dawna styczności z lekami ocznymi – stąd też słabo u mnie z receptami i sugestiami co do nich i jak sobie z nimi radzić. Podobnie rzecz się ma z dostępem do kapsulatora czy przetwarzaniem ziół.

Niestety ku niezadowoleniu purystów językowo – recepturowych nie skupiam się nad łańską nomenklaturą i gramatyką ☺. Zgodnie z zasadą, że w każdym z nas drzemie jakieś zwierzę a moim jest leniwiec – proszę o wybaczenie. (to samo dotyczy literówek, interpunkcji itp. – ale to akurat będę starał się poprawiać i uzupełniać).

E-book jest darmowy ;) Aczkolwiek zgodnie z zasadami prawa autorskiego - zastrzegam prawa do bezkrytycznego wycinania i przerabiania. Zwłaszcza w celach komercyjnych.

Proszę go rozpowszechniać i stosować jako całość – w celach użytkowych, dydaktycznych itp..

Nowe wersje mam nadzieję, że takie powstaną ☺ – będą dostępne na www.receptura.farmacja.pl

Wojciech Chmielak

Spis treści

Roztwory, zawiesiny, mazidła, krople	10
Aphtin	10
Aqua Calcis.....	10
Aqua Menthae Piperitae.....	10
Aqua Kummerfeldi.....	11
Collodium simplex	11
Collodium elasticum	11
Collodium salicylicum	11
Emulsio ricinosa	11
Guttae cardiaca.....	12
Guttae antihypertonicae	12
Guttae antotalgicae	12
Liquor Pectoralis	12
Lotio Zinci = Puder Płynny	13
Lotio Booki – Płyn Booka	13
Linimentum Calcis (Stahla)	13
Linimentum ammoniatum.....	13
Linimentum contra bronchitem	13
Linimentum antirheumaticum.....	14
Linimentum anastheticum stomatologicae.....	14
Linimentum contra Stomatitae ulcerosae	14
Mazidło Wiśniewskiego	14
Mixtura acida	15
Mixtura Pawłowa.....	15
Mixtura Pepsini.....	15
Mixtura expectorans.....	15
Mixtura Valerianae	15
Mixtura Nervinae / Erlenmeyeri.....	16
Mixtura hypnotica	16
Mixtura hypnotica wg Barwińskiego	16
Mixtura dr Rakowskiego	17
Mixtura antirheumaticum	17
Oleum camphoratum	17
Oleum salicylicum.....	17

Oleum Menthae.....	18
Oleum Zinci	18
Oleum Nasale.....	18
Odsiwacze do włosów.....	18
Płukanka Parny	18
Płukanka Schwartza	18
Płukanka Ściągająca	19
Płyn na wątrobę.....	19
Płyn na Hemoroidy	19
Płyn na wzdęcia	19
Płyn wg Hammerlacha	19
Płyn Kozłowskiego	20
Płyn na żołądek.....	20
Płyn przeciw łupieżowi	20
Płyn Langa.....	20
Płyn Shohla	20
Płyn Mandla.....	21
Płyn na odmrożenia	21
Płyn przeciw poceniu i grzybicy stóp	21
Remedium antihydroticum.....	21
Sirupus simplex.....	22
Sirupus Codeini	22
Sirupus Expectorans	22
Solutio contra clavos.....	22
Solutio Jodi aquosa – Płyn Lugola.....	23
Solutio Jodi spirituosa – Jodyna.....	23
Solutio Jodi spirituosa pro usu interno.....	23
Spiritus Ammoni anisatus	23
Spiritus salicylatus	23
Spiritus camphoratus.....	24
Spiritus Lavandulae.....	24
Spiritus formicum	24
Spiritus formicum verus.....	24
Spiritus Menthae piperitae.....	24
Spiritus Mentholi	24

Spiritus Anesthesini	25
Spiritus Sapo Kalini	25
Spiritus Prodermini	25
Tusz do znakowania tasiemek noworodków	25
Solutio Argenti nitrici*	26
2% Solutio Detreomycini spirituosa	26
2% Solutio Detreomycini aquosa.....	26
Solutiones anticoagulantia	27
Tinctura sedativa	27
Kremy, maści, pasty.....	28
Cold-cream ex Eucerino.....	28
Krem beztłuszczowy	28
Krem do opalania.....	28
Krem do paznokci	28
Lanolinum cum aquae	28
Maść cholesterolowa.....	28
Maść Pani D	29
Maść mocznikowa 10%*.....	29
Maść tranowa – Ung. Olei Jecoris Aselli	29
Maść na odciski.....	30
Maść przeciw owłosieniu u kobiet	30
Maść z Tanniną	30
Maść ichtiolowa.....	30
Maść ichtiolo – kamforowa	30
Maść majerankowa.....	31
Maść wybielająca.....	31
Maść chłodząca z płynem Burowa.....	31
Maść na odleżyny 1	31
Maść na odleżyny 2	31
Maść na odleżyny z morfiną	31
Maść Lenartowicza = siarkowo-mydlana.....	32
Maść salicylowo-siarkowo-mydlana.....	32
Maść potrójna (cygnolinowa miękka) 2%.....	32
Pasta Farbera (cygnolinowa twarda) 0,2%.....	32
Maść silikonowa.....	32

Maść na zajady.....	32
Maść / Linimentum oraz opatrunek Kocha **	33
Maść Szostakowskiego	33
Maść czarna - Maść Mikulicza	33
Maść szara (rtęciowa)- Unguentum Hydrargyri cinereum	34
Maść biała – Unguentum album.....	34
Unguentum Simplex (prosta)	34
Unguentum Molle (mięka).....	34
Unguentum lenienes (zmiękczająca)	34
Unguentum desquamationis	34
Unguentum Paraffini	35
Unguentum Bismuthi subgallatis – Ung.Dermatoli	35
Unguentum Bismuthi subnitrici.....	35
Unguentum Chloramphenicoli (1%)	35
Unguentum Xeroformi.....	35
Unguentum Camphorae	35
Unguentum cynobri c.sulfur	35
Unguentum hydrargyri sulfurati rubri	36
Unguentum Methyli salicylici	36
Unguentum Sulphuratum	36
Unguentum hydrocortisoni	36
Unguentum Kalii iodati	36
Unguentum Jodi.....	36
Unguentum Linomag	36
Unguentum salicylicum compositum	37
Unguentum Wilkinsoni	37
Unguentum Wilsoni.....	37
Unguentum Zinci oxydati.....	37
Unguentum Acidi borici	37
Unguentum Acidi borici durae.....	37
Unguentum haemorrhoidale	38
Unguentum Whitfieldi.....	38
Pasta Chiot’a	38
Pasta siwa – Pasta canities	38
Pasta wg Łukomskiego.....	39

Pasta Zinci	39
Pasta Zinci mollis.....	39
Pasta Zinci mollis – wg Receptarium Polonicum:	39
Pasta Zinci Sulfurati	39
Pasta Zinci salicylatis (Pasta Lassara).....	39
Pasta Zinci Oxydi et Ammoni Bituminosulfonatis	40
Pasta proderminowa 10%.....	40
Proszki	41
Proszek przeciw poceniu	41
Proszek do stóp.....	41
Proszek do czyszczenia zębów 1	41
Proszek do czyszczenia zębów 2	41
Pulvis adsorbent	41
Pulvis analgeticus 1.....	42
Pulvis analgeticus 2.....	42
Pulvis antidiarrhoicus	42
Pulvis Ipecacuanhae opiatus (Dovera)	42
Pulvis magnesie cum Rheo (Troisty).....	42
Pulvis Saloli compositus.....	43
Pulvis antilumbaginis polentis	43
Pulvis Vincenti.....	43
Czopki, globulki, pręciki.....	44
Suppositoria Glyceroli.....	44
Suppositoria antihaemorrhoidalia.....	44
Suppositoria antihaemorrhoidalia cum adrenalini.....	44
Suppositoria antispastica.....	45
Globules cum clindamycini	45
Globules vaginales cum Nystatini.....	45
Globules cum Augmentini*	45
Styli vaginales cum amoxicillini	46
Leki oczne	46
Trudności (i niezgodności) recepturowe	47
Acidi salicylici – Sapo kalini.....	47
Argentum nitricum	47
Argentum proteinicum	47

Balsam peruwiański	48
Detreomycyna	48
Efedryna + Erytromycyna	48
Ichtyol	49
Jod.....	49
Kalium Jodatum	49
Luminal	50
Mieszanki eutektyczne	50
Nystatyna.....	50
Parafina + Gliceryna i inne.....	50
Pepsyna – kwas solny	50
Rozpuszczanie w podwyższonej temperaturze	51
Rivanol	51
Styli vaginales –metodą ręcznego wytaczania.	51
Test na poprawne wykonanie zawiesiny	52
Unguator.....	52
Przygotowanie i rodzaje naczyń oraz opakowań recepturowych.....	54
Przygotowanie naczyń i opakowań szklanych w recepturze.....	54
Utensylia (gary) i opakowania do leków.....	54
Przydatne informacje – ilości ryczałtowe, miary domowe, krople, temperatura, krople, rozpuszczalność, rozcieńczanie spirytusu i inne.	57
Ilości leków recepturowych na tzw. „jeden ryczałt” ☺	57
Miary domowe:	57
Krople – ilość i masa	58
Liczba wodna podłoży maściowych	58
Określenia stopnia rozpuszczalności	59
Tabela rozpuszczalności niektórych substancji	59
Przybliżone pH roztworów niektórych substancji	60
Określenia temperaturowe	61
Opłatki i kapsułki - pojemność.....	62
Czopki, globulki, pręciki – tabela wielkości i masy.	62
Czopki i globulki - współczynnik wyparcia.....	63
Odchylenia zawartości i ilości środka leczniczego	64
Dawki pediatryczne	64
Mieszanie roztworów (reguła krzyża).....	66

Rozcieńczanie spirytusu.....	66
Dodo-datek.....	68
Farmaceutyczne.....	68
Ogólne.....	68
TRAMAL – POLTRAM „pompki i krople”	68
Najważniejsze synonimy	69
Nazwy witamin	74
Bibliografia.....	75

Roztwory, zawiesiny, mazidła, krople

Aptin

Natrii tetraborici	4,0
Glycerini	ad 20,0

Jest to 20% roztw. boraksu – (powyżej 5% należy rozpuszczać na ciepło)

Wykonanie – w parownicy odważyć 16,0 gliceryny i dodajemy 4,0 boraksu. Wstawiamy na łaźnię wodną i mieszamy do całkowitego rozpuszczenia. W czasie mieszania powstaje kw.glicerynoborowy

Zastosowanie – p/bakteryjne – przy pleśniawkach itp.

Aqua Calcis

CaO	1,0
Aquae	100,0

Wykonanie – CaO zalewamy 5cz. zimnej wody w parownicy i mieszamy. Wytwarza się $\text{Ca}(\text{OH})_2$ dodajemy 100cz. H_2O Mieszamy i do butelki ->wstrząsamy a po kilku godzinach zlewamy płyn znad osadu. Dodajemy wody do 100,0 i zamykamy butelkę.

Preparat przechowujemy nad osadem, w szczelnej butelce, aby Ca^{2+} rozpuszczony nie łączył się z CO_2 i nie wytrącał w postaci CaCO_3

Zastosowanie – środek zobojętniający soki żołądkowe, odtrutka w zatruciach kwasami, p/biegunkowy u dzieci (*antidiarhoica*)

**Do maści – środ.dezynf, poza tym do przemywania ran a w połączeniu z olejem lnianym tworzy mazidło przeciw oparzeniom

Aqua Menthae Piperitae

Oleum Menthae	0,1
Talcum	1,0
Aquae	100,0

Wykonanie – olejek rozcieramy z 10-krotnie większą ilości talku, dodajemy wody ostudzonej do 40-50°C wstrząsamy 3x po 10min. Sączymy.

Aqua Kummerfeldi*Syn. Lotio cosmetica Kummerfeldi*

Camphorae	6,0	
Gummi arabici	6,0	
Sulfur ppt	20,0	wg Barwińskiego Sulfur 25,0
Aquae calcis	ad 200,0	

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM**Wykonanie**

Kamforę rozetrzeć z odrobina etanolu, dodać siarkę strąconą i rozetrzec. W zlewce zmieszać gumę arabską z częścią wody wapiennej (ok. 1:1-1,5) i podgrzewając zrobić kleik który następnie się dodaje do moździerza z siarką i kamforą. Dodawać wodę wapienną – dokładnie rozetrzeć, przelać do butelki i moździerz przplukac wodą wapienna -> do 200,0 w butelce.

Aqua kummerfeldi powinna być jednorodna ! bez grudek i powinna po odstaniu dać się wytrząsnąć dość łatwo do równo jednorodnej zawiesiny.

Collodium simplex

Collodii 4% (duplex)	50,0
Spir.Vini 95%	6,25
Aetheri aethylici	ad 100,0

Collodium elasticum

Collodii 4%	97,0
Ol.Ricini	3,0

Collodium salicylicum

Acidi salicylici	1,0
Acidi lactici	1,0
Collodii elastici	ad 20,0

Emulsio ricinosa

Ol.Ricini	20,0
Gummi acaciae pulv.	6,0
Sir.simplex	10,0
Aqua destil.	ad 100,0
M.f.emuls.	

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

Guttae cardiaca

Receptariusz Barwińskiego podaje 2 przepisy na krople nasercowe – ACV i CCV (skrót od użytych tynktur – choć należy zwrócić uwagę, na składy gdyż Barwiński nie rozróżnił konkretnie czy C oznacza convallariae czy crataegi). Tu podaję również przepis, z którym się spotkałem – niejako syntezę: ACCV © oraz na końcu – przepis wg FP VI.

Guttae cardiaca ACV

Tct. Adonidis vernalis	10,0
Tct. Convallariae majalis	10,0
Tct. Valerianae	10,0
D.S. 3x dziennie po 20 kropli	

Guttae cardiaca CCV

Tct. Convallariae majalis	10,0
Tct. Crataegi	10,0
Tct. Valerianae	10,0
D.S. 3x dziennie po 25 kropli	

Guttae cardiaca ACCV

Tct. Adonidis vernalis	10,0
Tct. Convallariae majalis	10,0
Tct. Valerianae	10,0
Tct. Crataegi	5,0

Guttae cardiaca FP VI

Tct. Convallariae	50,0
Tct. Valerianae	25,0
Tct. Crataegi	25,0

Guttae antihypertonica

Tct. Crataegi	10,0
Intr. Visci albi	10,0
Tct. Valerianae	10,0

Guttae antotalgica

Antipirini	1,0
Polocaini	0,3
Glyceroli	ad 15,0
D.S. do ucha	

Liquor Pectoralis

Spir. Ammoni anisati	5,0
Sir. Althae	30,0
Aquae destil.	ad 200,0
D.S. co 2 godziny łyżkę	

Lotio Zinci = Puder Płynny*Syn. Linimentum Zinci, Lotio alba*

Zinci oxydati		
Talci veneti	aa	20,0
Glycerini		10,0
Aquae destil.		50,0

Często z dodatkiem benzocaini !**ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM****Lotio Booki – Płyn Booka**

Zinci oxydati		20,0
Talci veneti		20,0
Glyceroli		15,0
3% Sol.Acidi borici	ad	120,0

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM**Linimentum Calcis (Stahla)***Linimentum contra Combustiones, wazoliniment wapniowy*

Oleum Lini		
Aqua calcis	aa	100,0

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

Stosowanie nie tylko przy oparzeniach (combustiones) lecz również przy odmrożeniach.

Wykonanie

Wlać do butelki i szaleńczo wyklucić – będzie dobrze 😊.

Linimentum ammoniatum*Syn. Lin.volatile*

10% Liq.ammoni caustici		25,0
Ol.Rapae		75,0

Linimentum contra bronchitem

Ol.Terebinthinae		50,0
Ol.Camphorati		50,0
D.S. Do nacierania klatki piersiowej		

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

Linimentum antirheumaticum

Spir. Sinapis	10,0
Spir.Saponis Kalini	70,0
Ammoni hydryci	ad 100,0
D.S. Do nacierania	

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM**Linimentum anastheticum stomatologicae**

Natrii biborici	4,0
Anaesthesini	1,0
Glyceroli	ad 30,0
D.S. do pędzlowania j.ustnej.	

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

W receptce występuje niezgodność – Anaesthezyna hydrolizuje w środowisku zasadowym – przez co z czasem zmienia się konsystencja i barwa preparatu. Powinno się rozdzielić substancje i wydać w 2 oddzielnych butelkach.

Aczkolwiek krótkotrwanie – przy pleśniawkach – właściwszym wydaje się być mimo wszystko - wykonać lek mimo niezgodności zaznaczając krótką przydatność do stosowania.

Linimentum contra Stomatitae ulcerosae

Tct. Tormentillae	10,0
Tannici	3,0
Glyceroli	30,0
D.S. do pędzlowania dziąseł	

Mazidło Wiśniewskiego*Linimentum Wiśniewskiego* МАЗЬ ВИШНЕВСКОГОOryginalny, rosyjski skład:

Pix Betulae	3,0
Xeroform	3,0
Oleum Ricini	ad 100,0

W różnych źródłach spotkałem się z modyfikacją ilości i zamianą Ol.Rusci na Pix.Liquida Pini np.:

Pix liquida pini	5,0
Xeroform	3,0
Oleum Ricini	ad 100,0

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

Mixtura acida

Acidi hydrochloric dil.	7,0
Tincturae Aurantii	3,0
Sir.Simplex	20,0
Aqua destil.	ad 200,0

D.S. 3x dziennie łyżkę przed jedzeniem

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

Mixtura Pawłowa

Luminali natr.	0,2
Tct.Valerianae	8,0
Tct. Adonis vernalis	4,0
Chloralhydrati	4,8
Natrii bromati	4,8
Aquae dest	ad 200,0

D.S. łyżkę stołową na noc.

Mixtura Pepsini

Pepsini	5,0
Acidi hydrochlorici dil.	2,0
Tct.Auranti	4,0
Aquae destil.	ad 200,0

D. S. 3x dziennie łyżkę przed jedzeniem

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

Wykonanie

Pepsynę rozpuścić w wodzie, następnie dodać nalewkę i na końcu roztwór kw.solnego.

Mixtura expectorans

Kalii iodati	6,0
Aquae destil.	ad 200,0

D.S. 3-4x dziennie łyżkę

Mixtura Valerianae

Tct. Valerianae	20,0
Natri bromami	10,0
Aqua Menthae pip.	50,0
Aqua dest.	ad 200,0

Mixtura Nervinae / Erlenmeyeri

W skład w/w mixtur wchodzi sole bromków w odpowiednich proporcjach (wchodzi one również w skład wielu innych mieszanek uspokajających)

Mixtura Nervinae

Kalii bromati	4,0
Natrii bromati	2,0
Ammoni bromati	2,0
Aquae dest.	ad 100,0

D.S. 3x dziennie łyżkę stołową po jedzeniu

Sol. Sal Erlenmeyeri

	4,0
	4,0
	2,0
Aquae dest.	Ad 100,0

Roztwory o działaniu uspokajającym, trwałe 10 dni. Wykonuje się też rozt. stężone 20% (25% w przypadku Sol.Sal. Erlenmeyeri) -do rozcieńczania. Prawidłowe wykonanie zakłada rozpuszczenie najpierw soli amonowej, potem sodowej i na końcu potasowej.

Jak wynika ze składów – roztwory są odpowiednio 8% i 10% -co należy zapamiętać, zwłaszcza w przypadku, gdy lekarz na receptce nie podaje procentowości (zwłaszcza po obniżeniu D_d w FPV) – lub jak zazwyczaj ilości odpowiedniej soli na ilość roztworu(zapis np. 12,0/150,0).

Mixtura hypnotica

Chlorali hydrati	
Kalii bromati	aa 5,0
Sirupi Papaveris	10,0
Aqua destil	ad 100,0

Mixtura hypnotica wg Barwińskiego

Chlorali hydrate	10,0
Kalii bromati	10,0
Aquae destil.	20,0
Ol.Menthae pip	gtt. No 2
Sir.Althaeae	
Neospasmini	aa 80,0

D.S. łyżkę stołową przed snem

Mixtura dr Rakowskiego

nazwa nieoficjalna –prawdopodobnie nadana wyłącznie doraźnie na regionalne potrzeby..

Kalii iodati	6,0
Ephedrini hydrochlor.	0,3
Codeini phosphorici	0,15
Sirupus Pini	100,0
Aquae dest.	ad 250,0

Mixtura antirheumaticum

Natrii salicylici	5,0
Aqua Menthae pip.	ad 100,0
D.S. 4x łyżka stołowa	

Oleum camphoratum

Camphorae	10,0
Oleum Rapae	ad 100,0

Wykonanie

olej rozgrzewamy w butelce na łaźnie wodnej do 40⁰C, dodajemy i rozpuszczamy w nim kamfore – mała uwaga - w butelce lekko zamkniętej – gdyż kamfora łatwo sublimuje. Należy otwierać tylko co jakiś czas. Sączymy przez płótno do suchej butelki.

Oleum salicylicum

Oliva salicylata, Sol.Acidi salicylici oleosae

Acidum salicylicum	2,0
Ol.Ricini	10,0
Ol.Rapae	88,0

Recepta ma liczne modyfikacje – również w zapisach – od ujęcia samego kwasu salicylowego w różnych ilościach (do 10%) z olejem rzepakowym – poprzez jak powyżej mieszaninę Ol.Ricini / Ol.Rapae aż do zapisów na wyłącznie oleju rącznikowym.

Istotą poprawnego wykonania recepty jest jednak kwestia m.in. rozpuszczalności.

Acidum salicylicum w Ol.Rapae – rozpuszcza się w stosunku 1:80 a w Ol.Ricini 1:10. Należy więc w miarę potrzeby modyfikować skład podłoża.

Inną sprawą jest właściwe przygotowanie – należy Ol.Ricini podgrzać i dopiero na gorąco rozpuścić kwas salicylowy. Nie należy grzać mieszaniny z uwagi na powstające żrące pochodne !!!

Następnie po ochłodzeniu – dodać Ol.Rapae – o ile występuje w receptce.

Jeśli recepta jest od pediatry dla dziecka – zamieniamy całość na Ol.Ricini!

Oleum Menthae

Paraffini liquidi 100,0
Ol.Menthae piperitae gtt.V

Oleum Zinci

Zinci oxydati
Ol.Rapae aa 50,0
ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

Oleum Nasale

Mentholi 0,05
Camphorae 0,05
Iodi 0,01
Paraffini liquidi ad 20,0

Odsiwiacze do włosów

Wersja 1

Glicerini 75,0
Ammoni chloratum 4,0
Sulph.ppt 4,0
Plumbi acetici 4,0
Spir Vini
Aquae destil. aa ad 180,0

Wersja 2

Ammoni chlorati
Plumbi acetici aa 8,0
Glicerini 5,0
Spir.Vini95 20,0
Aquae destil ad 200,0

Płukanka Parny

3% Sol.Hydrogeni peroxydati 180,0
Liq. Alumini acetici 30,0
Aquae menthae pip. 10,0

Płukanka stomatologiczna o wielorakim dawkowaniu – zazwyczaj jest to łyżka na ½ szklanki wody do płukania ust.

Płukanka Schwartza

Syn. Spiritus formalini stomatologica

Formalini 40% 5,0
Spir.menthae pip 0,5
Spir.Vini 95 ad 50,0
D.S. 10-15 kropli na szklanekę wody do płukania jamy ustnej

Płukanka Ściągająca

Tct.Gallae
 Tct. Tormentillae aa 10,0
 D.S. 20 kropli na szklankę wody do płukania j.ustnej.

Płyn na wątrobę

Trae Chelidoni 10,0
 Trae Menthae 10,0
 Solareni
 Pabialgini aa 5,0
 Glicerini
 Cholesoli aa 25,0
 Neospasmini 100,0
S.1 tyżkę na noc

Płyn na Hemoroidy

Mentholi 2,5
 Anesthesini 1,5
 Polocaini 1,5
 Spir.Vini70 100,0

Płyn na wzdęcia

Ol.Foeniculi (vel Carvi) 3,0
 Trae Belladonnae 7,0
 Tct. Amarae 15,0
 Trae Valerianae ad 50,0

Płyn wg Hammerlacha

3% Hydrogeni peroxydati 5,0
 10% Acidi lactici 1,5
 Nystatini pulv. 0,5
 Dolomit 1tabl.
 1%Lignocaini 0,6 ex amp
 Aquae destil. ad 1000,0

Do płukania j.ustnej po naświetlaniach.

Płyn Kozłowskięo

Natrii biborici		20,0
Formalini 40%		50,0
Phenol liq.		10,0
Aquae destil	ad	1000,0

Płyn na żołądek

Polocaini		0,8
Papaverini H/Chl		1,2
Bismuthi subcarbonici		40,0
Gummi acaciae		20,0
Trae Belladonnae		
Trae Chelidonii	aa	10,0
Aquae dest.		400,0
Ol.Menthae	gtt	VI

Płyn przeciw łupieżowi

Resorcini		2,0
Sulphurici ppt		5,0
Spir.Salicylici	ad	100,0

Płyn Langa

Natrium chloratum		5,0
Natrium citricum		5,0
Aquae destil.		90,0

Stosowany w celu pobudzenia pragnienia i apetytu.

Płyn Shohla

Acidum citricum		140,0
Natrium citricum		98,0
Aqae destil	ad	1000,0

Stosowanie – w kamicy nerkowej (cytryniany zmniejszają wchłanianie – Ca²⁺ z p.pok)

Płyn Mandla

Występuje dużo modyfikacji ilościowych jeśli chodzi o recepturę w/w płynu. Oto najczęściej występujące.

wg Barwińskiego

Kalii iodati	0,6	Kalii iodati	2,0
Iodi puri	0,3	Iodi puri	0,2
Olei Menthae pip.	gtt. Nr III	Olei Menthae pip.	gtt. Nr V
Glyceroli	ad 20,0	Glyceroli	ad 30,0

Stosowanie – działanie bakteriobójcze wykorzystywane jest w przewlekłym zanikowym nieżycie nosa i przewlekłym cuchnącym zanikowym nieżycie nosa.

Płyn na odmrożenia

Spirytus kamforowy (10%)	50,0
Tiamina	0,5

Płyn przeciw poceniu i grzybicy stóp

Acidi borici		
Acidi tannici	aa	1,0
Zinci oxydati		
Talci veneti	aa	15,0
Camphorae		3,0
Glicerini		5,0
Formalini		10,0
Resorcini		3,0
Spir.Vini 96		50,0
Aquae destil.	ad	200,0

Remedium antihydroticum

Hexamethylenotetramini	15,0
Spiritus Lavandulae	10,0
Aqua destil.	ad 100,0

Sirupus simplex

Saccharum album	64,0	
Aqua destil.	36,0	d: 1,310-1,320

Rozpuścić i zagotować – nie utrzymywać we wrzeniu dłużej niż 2 min.!!! (powstawanie cukru inwertowanego) Przesączyć i uzupełnić do 100,0.

Sirupus Codeini

Syn.Syrop Forgeta

Codeini phosphoric	0,2	
Sirupus simplex	ad 100,0	

D.S. 3xdziennie wg dawek dostosowanych do wieku

Sirupus Expectorans

Kalii jodati	6,0	
Sirupus simplex	ad 200,0	

D.S. 3-4xdziennie łyżkę

Solutio contra clavos

płyn na odciski

Acidi salicylici	20,0
Acidi lactici	10,0
Collodium	70,0

Wykonanie

- *teoretycznie - odważamy kw.salicylowy i dolewamy do niego kw.mlekowy. mieszamy i następnie dodajemy kolodium*
- *praktycznie lepiej jednak odważyć kolodium wprost do buteleczki (szklanej) i następnie dodać kwasy. Wszystko się ładnie rozpuści i nie będzie strat ilościowych.*

Zastosowanie – keratolityczne. działa zmiękczejaco, usuwa zrogowaciały naskórek – też na łokciach i piętach

Są też wersje recepty : Ac.salicylici, Ac.lactici, Tct.iodi, Aetheri -aa2,0 i Collodium 10,0 oraz podobna ilościowo i jakościowo - lecz bez jodyny.

Solutio Jodi aquosa – Płyn Lugola

Iodi puri	1,0
Kalii iodati	2,0
Aqua destil.	ad 100,0

Wykonanie

Jodek potasu rozpuścić w niewielkiej ilości wody – dodać Jod I I po rozpuszczeniu uzupełnić wodą do pełnej ilości.

Solutio Jodi spirituosa – Jodyna

Syn. Tinctura Jodi

Iodi puri	3,0
Kalii iodati	1,0
Aqua destil.	6,0
Ethanolum 95%	90,0

Solutio Jodi spirituosa pro usu interno

Iodi puri	10,0
Ethanolum 95%	90,0

Spiritus Ammoni anisatus

Ol. Anisi	2,0
Aethanoli 95	40,0
Aquae dest.	55,0
Ammonium chloratum	3,0
Talcum	2,0

Wykonanie – Olejek anyżowy rozpuścić w etanolu w jednej zlewce, a w drugiej chlorek amonu w wodzie. Po rozp. mieszamy ze sobą oba roztwory, dodajemy talk, wytrząsamy i pozostawiamy na 10min. wstrząsając od czasu do czasu. Sączymy przez saczek karbowany do suchej butelki

Zastosowanie – wykrztusne NH_4Cl . Ol.anyżowy – subst pomocnicza – corrigens, poprawia smak.

Spiritus salicylatus

Acidi salicylici	2,0
Etanoli 70°	ad 100,0

Zastosowanie – do nacierań rozgrzewających, bóle reumatyczne. stos zewnętrznie. Choć jak wskazuje życiowa praktyka – jest to najtańszy poranny drink przed pracą dla oszczędnych ;)

Spiritus camphoratus

Camphorae	10,0
Etanoli 95 ⁰	65,0
Aqua	25,0

Po dodaniu wody – roztwor alkoholu jest więc 75% (kamfora rozpuszcza się w etanolu x>60% (podobnie jak kwas salicylowy)

Zastosowanie – do nacierañ rozgrzewających, bóle reumatyczne. stos zewnętrznie.

Spiritus Lavandulae

Ol.Lavandulae	0,3
Etanol 95 ⁰	ad 100,0

Spiritus formicum

Syn.Spir.Formicarum, Spir.Mrówkowy, Spir.Mrówczany

Acidi formici 25%	5,0
Spir.Vini 70%	ad 100,0

Spiritus formicum verus

Syn. Spirytus mrówkowy prawdziwy

Formicae	
Spiritus Vini	
Aqua destil	aa 10,0

Wykonanie

Leśne mrówki zalać częścią spirytusu, rozgnieść, dolać resztę spirytusu i wodę. Po kilku dniach oddestylować 10 części spirytusu mrówkowego.

Spiritus Menthae piperitae

Syn. Spir.Miętowy

Olei Menthae pip.	5,0
Spir.Vini 70%	ad 100,0

Spiritus Mentholi

Syn. Spir mentolowy

Mentholi	1,0
Spir.Vini 70%	ad 100,0

Spiritus Anesthesini

Anesthesini	10,0
Spir.Vini 95%	ad 100,0

Poza oczywistym, znieczulającym miejscowo działaniem – roztwór ten może być użyty w akwarystyce do ogłuszania ryb. Stosuje się – 5ml roztworu na 1litr wody w akwarium. Działanie po ok.2-4minutach utrzymuje się przez 10-15 minut.

UWAGA – nie biore odpowiedzialności za ewentualne straty !

Spiritus Sapo Kalini

Syn: Solutio Saponis spirituosa, Spirytus mydlany

Sapo kalinus	50,0
Etanol95	49,0
Ol. Lavandulae	1,0

Wykonanie

Sapo Kalinus rozpuścić w 40,0 Etanolu. Olejek Lawendowy w pozostałej ilości i połączyć (spotkałem się również z przepisami bez Ol.lavandulae)

Spiritus Prodermini

Prodermini	5,0
Aetheri aethylici	
Spir. Vini 95%	aa ad 100,0

Stosowanie - łuszczyca

Tusz do znakowania tasiemek noworodków

Gentainae Violet	1,0
Argenti nitrici	30,0
Gummi arabici	5,0
Spir.Vini	5,0
Glycerini	20,0
Aqua destil.	ad 100,0

Solutio Argenti nitrici*

Argentum nitricum	1,0
Aqua destil	ad 100,0

Stosowane są raczej niewielkie stężenia 0,5-2% do stosowania zewnętrznego. Działanie żrące – należy odpowiednio oznaczyć butelkę!

*W stomatologii stosowane są stężenia 10-20 – a nawet do 50% (przy takim stężeniu jednak oznaczenie *ad manus medici* byłoby wg mnie wskazane) - rewelacyjnie działa przy punktowym usuwaniu aft.

2% Solutio Detreomycini spirituosa

Detreomycini	2,0
Ethanol 70 ⁰	ad 100,0

2% Solutio Detreomycini aquosa

Detreomycini	2,0	(niezgodność)
Aquae destil.	ad 100,0	

Wykonanie

Przekroczony jest iloczyn rozpuszczalności – Detreomycyna rozpuszcza się w wodzie w stosunku 1:400. Należy skorzystać z jednego z możliwych buforów umożliwiających wykonanie roztworu i w porozumieniu z lekarzem wykonać wg składu:

Detreomycini	2,0
Acidi borici	1,5
Natrii tetraborici	3,0
Aquae destil.	ad 500,0

Inne składki buforów do wykonania wodnego roztworu można znaleźć w literaturze dot. receptury antybiotyków, bądź receptury kropli ocznych.

Solutiones anticoagulantia

3,8% Sol. Natrii citrici 100,0
M.f.sol

40ml roztworu zapobiega krzepnięciu 650ml krwi.

W przypadku gdy pobrana krew ma być przechowywana przez jakiś czas, należy użyć:

Natrium citricum 1,6
Acidum citricum 0,56
Glucosum 1,5
Aqua pro inj. ad 75,0 ml
M.f.sol

Roztwór wyjałowić.

Powyższa ilość jest wystarczająca do zabezpieczenie 500 ml krwi. Należy ją przechowywać w lodówce (do 21dni).

Tinctura sedativa

Tincturae Crataegi
Tincturae Valerianae aa 10,0
D.S. 3xdz po 20 kropli z cukrem.

Kremy, maści, pasty

Cold-cream ex Eucerino

Syn. Krem chłodzący na eucerynie

1% Sol. Acidi borici	
Eucerini	aa 50,0
M.f.creamor	

Krem beztłuszczowy

Glycerini	35,0
Amyli tritici	12,5
Aqua dest.	5,0
Zinci oxydati	4,0
Natrii benzoici	0,3

Krem do opalania

Ol. Cacao	10,0
Eucerini	25,0
Ol. Paraffini	5,0
3% Sol. Acidi borici	10,0

Krem do paznokci

Oleum ricini	40,0
Lanolini	5,0
Ol. paraffini	50,0
Vit. E	0,3

Lanolinum cum aquae

syn. L. hydricum, L. hydrosus

Lanolini anhydrici	75,0
Aqua destil.	ad 100,0

Masć cholesterolowa

Cholesteroli	3,0
Vaselini albi	18,0
Paraffini liquidi	64,0
Paraffini solidi	15,0

Wykonanie – patrz *Masć Pani D*

Maść Pani D

Aqua destil.	60,0
Cholesteroli	4,2
Vaselini albi	25,2
Paraffini liquidi	89,6
Paraffini solidi	21,0

Jest to inaczej:

Aqua destil.	60,0
Ung.Cholesteroli	ad 200,0

Wykonanie

„Teoretycznie” – nie ma tu żadnej filozofii ☺. Najprościej – zmieszać składniki podłoża, następnie mieszając – stopić (nie przegrzewać) i odstawić do ochłodzenia.

I w tym miejscu czas na „praktyczną radę” – by przy chłodzeniu mieszać podłoże – tak by stygło równomiernie i nie wytworzyły się „łuski” przy powierzchni lub przy ściankach naczynia. Błędem jest pozostawienie podłoża do całkowitego zestalenia.

Wodę najlepiej wemuglowywać powoli – kiedy podłoże jest jednorodnie wymieszane tzn. bez grudek !! – i ma konsystencje wciąż jeszcze pół-stałą.

Dobrze zrobiona maść jest lekko matowa i nie mieści się do 2 pudełek a 100,0.

Maść mocznikowa 10%*

Urea	10,0
Aquae dest.	10,0
Vaselini albi	40,0
Lanolini anhydrici	40,0

*Spotykane również recepty z zapisem
maści na podłożu - wyłącznie Euceryna.*

Wykonanie - mocznik rozpuścić w wodzie – prawidłowo przygotowany nie powinien krystalizować na ściankach. Jeśli już chce się proces przyśpieszyć – można delikatnie ocieplić (np. trzymając zlewkę w dłoniach) ale nie ogrzewać bezpośrednio na gorącej płycie grzejnej !

Działanie mocznika w stężeniach:

2-15% - stosowany w celu hydratacji warstwy rogowej (na podłożach lipoofilowych działanie jest silniejsze i dłuższe) – też jako promotor wchłaniania.

x>40% - działanie keratolityczne

Maść tranowa – Ung. Olei Jecoris Aselli

Wersja 1

Paraffini solidi	7,0
Vaselini albi	43,0
Lanolini	5,0
Olei Jecoris Aselli	20,0

Wersja 2 (wg Receptarium Polonicum)

Olei Jecoris Aselli	30,0
Vaselini flavi	ad 100,0

Wykonanie – olej wątluszowy dodajemy do częściowo ochłodzonego podłoża, dokładnie mieszając.

Maść na odciski

Emplastrum melilothi	10,0
Acidi salicylici	10,0

Warto użyć największego moździerzka jaki się posiada – gdyż w zasadzie mamy do czynienia z pastą. Emplastrum po wyjęciu z lodówki – mimo wszystko jest bardzo gęsty i solidne roztarcie z kwasem salicylowym – a takie jest konieczne! - w małym moździerzku może być kłopotliwe.

Maść przeciw owłosieniu u kobiet

Androcur	0,1
Aqua destil.	20,0
Hascobaza	ad 50,0

**Spotykane wersje recepty na Eucerynie oraz z mniejszą ilością Aq.destil.*

Maść z Tanniną

Acidi Tannici	1,0
Aqua destil	
Eucerini	aa ad 100,0

Wykonanie – tanninę należy rozpuścić w wodzie I roztwór wprowadzić do euceryny.

Maść ichtiolowa

Ung. Ammonii bituminosulfonatis

Ammoni bituminosulfonatis	10,0
Lanolini anhydrici	45,0
Vaselini flavi	45,0

Maść ichtiolowo – kamforowa

Syn. Unguentum contra congelationem (p/odmrożeniom)

Camphorae	5,0
Ichtyoli	15,0
Lanolinum	40,0
Vaselinum flavum	40,0

Maść majerankowa*Ung. Majoranae*

Majoranae Herbae	2,0
Ethanoli 760g/l	1,0
Vaselini albi	10,0

Wykonanie – do majeranku dodać spirytus i zostawić na ok. godzinę pod przykryciem !! Następnie dodać stopioną wazelinę i ogrzewać do ulotnienia spirytusu. Następnie przecedzić przez gazę na gorąco.

Maść wybielająca

Perhydroli	7,0
3% Sol.Acidi borici	10,0
Eucerini	30,0

Maść chłodząca z płynem Burowa

Alumini subacet. Sol.	6,0
Aqua dest.	32,0
Eucerini	ad 100,0

Maść na odleżyny 1*i trudno gojące się rany (też stopa cukrzycowa)*

Bismuthi subnitrici	20,0
Gentamyci sulph	1,0
Vaselini hydrophyllici	ad 100,0

Maść na odleżyny 2

Balsam Szostakowskiego	25,0
Lanolini	40,0
Vaselini albi	ad 100,0

Maść na odleżyny z morfiną

Morphini hydrochlorici	0,2
Balsami peruviani	
Aquae	aa 10,0
Eucerini	ad 100,0
D.S. Co 4 h smarować odleżynę	

Maść Lenartowicza = siarkowo-mydlana

Sulfuricum Sublimati	10,0	<i>obecnie Sulfur ppt</i>
Sapo Kalini	20,0	
5%Ung.Ac.salicylici	ad 100,0	

Maść salicylowo-siarkowo-mydlana

Acidi salicylici	5,0
Sulfuris ppt.	12,0
Sapo kalini	25,0
Vaselini albi	ad 100,0

Maść potrójna (cygnolinowa miękka) 2%.

Cignolini	2,0
Acidi salicylici	5,0
Prodermini	10,0
Vaselini flavi	ad.100,0

Pasta Farbera (cygnolinowa twarda) 0,2%

Cignolini	0,2
Acidi salicylici	2,5
Ol.paraffini	5,0
Pasta Zinci	ad 100,0

Maść silikonowa

Silol F-350	10,0
Lanolini anh.	50,0
Vaselinum album	6,0
Ol.Olivae	34,0

Stosowanie: ochronne.

Maść na zajady

Vit.A	100,000j
Vit.B ₂	1 amp
Acidi salicylici	1,0
Eucerini	20,0

Maść / Linimentum oraz opatrunek Kocha ***wg Janickiego*

Balsamum peruvianum		
Parafinum liq.	aa	1,0
Vaselinum album	ad	80,0

Wykonanie

Balsam nie miesza się z parafiną ani wazeliną. Niezgodność tę można niwelować łącząc Balsam z Ol.Ricini (1:1) a następnie połączenie z mieszaniną Parafini + Vaseline.

Jest jednak również skład prowadzący do mazidła:

Balsamum peruvianum	10,0
Vaselinum album	200,0
Silol	600,0
M.f.linimentum	

Opatrunek stanowią bandażę nasączone powyższym mazidłem.

Możliwe, że powyższe receptury należy traktować niezależnie jako leki na rany – aczkolwiek w jedynie w stosunku do drugiego składu znalazłem odniesienia lekarskie na temat stosowania i dobrych efektów jeśli chodzi o działanie (wraz z podkreślonym efektem kosmetycznym)

** maść na rany – wymaga jałowości !!!! (Balsam peruwiański – nie wymaga jałowienia!)

Maść Szostakowskiego

Neomycyni	2,0
Balsam Szostak.	20,0
Lanolini	
Vaselini Flavi	aa ad 100,0

Maść czarna - Maść Mikulicza*Ung. Argenti nitratis comp.*

Argentum nitricum	1,0
Balsam peruviani	10,0
Vaselini flavi	ad 100,0

Wykonanie

w maści występują niezgodności stąd - Argentum rozpuścić w wodzie (q.s.) i rozetrzeć z wazeliną. Balsam peruwiański rozetrzeć z Ol.Ricini (1:1) i dopiero połączyć z podłożem.

Maść szara (rtęciowa)- Unguentum Hydrargyri cinereum*FP IV Syn. Unguentum Hydrargyri cinereum, Ung. Hydrargyri, Ung.neapolitanum, Ung. mercuriale*

Hydrargyri vivum	30,0
Lanolini anhydrici	20,0
Vaselini flavi	40,0
Aquae destillatae	10,0

Maść biała – Unguentum album

Cerae albae	5,0
Vaselini albi	95,0

Unguentum Simplex (prosta)

Lanolini anhydrici	10,0
Vaselini flavi	90,0

Unguentum Molle (miękka)

Lanolini anhydrici	
Vaselini flavi	aa 50,0

Unguentum lenienes (zmiękczająca)*Syn. Ung.refrigerans, Ung. emoliens, Cold cream*

Cetacei	15,0
Cerae albae	8,0
Ol.Rapae	62,0
Aquae destil.	15,0
Ol.Lavandulae	0,2ml

Unguentum desquamationis*Syn. Maść złuszczająca z mocznikiem*

Urea	10,0
Aq.destil.	10,0
Ung. Mollis	80,0

Działanie złuszczające mocznika raczej nie będzie tu zbyt duże (małe stężenie mocznika)

Unguentum Paraffini

Paraffini solidi	40,0
Paraffini liquidi	50,0
Lanolini anhydrici	10,0

Unguentum Bismuthi subgallatis - Ung.Dermatoli

Bismuthi subgallatis	20,0
Ung.Leniens	80,0

Unguentum Bismuthi subnitrici

Bismuthi subnitrici	20,0
Ung. Leniens	80,0

Unguentum Chloramphenicoli (1%)

Detreomycini	1,0
Paraffinum liquidum	10,0
Vaselinum album	89,0

Unguentum Xeroformi

Xeroformi	10,0
Vaselini flavi	45,0
Lanolini anhydrici	45,0

Unguentum Camphorae

Camphorae	10,0
Vaselini hydrophylicum	90,0

Unguentum cynobri c.sulfur

Hydrargyri sulfurati rubri	1,0
Sulfuris ppt.	10,0
Vaselini flavi	ad 100,0

Unguentum hydrargyri sulfurati rubri

Hydrargyrum sulfuratum rubrum	2,0
Vaselini flavi	ad 100,0

Unguentum Methyli salicylici

Methyli salicylici	20,0
Lanolini	40,0
Vaselinum album	40,0

Unguentum Sulphuratum

Sulfur ppt	30,0
Adeps suillus	70,0

Unguentum hydrocortisoni

Hydrocortisoni	1,0
Lanolini	10,0
Vaselini albi	ad 100,0

Unguentum Kalii iodati

Kalii iodati	10,0
Natrii thiosulphurici	0,2
Aquae dest.	7,8
Adeps suillus	82,0

Unguentum Jodi*Wersja 1(wg Receptarium Polonicum)*

Jodi	0,3
Kalii jodati	1,5
Aqua destil.	1,2
Unguenti mollis	ad 30,0

Wersja 2

Jodi	0,3
Kalii jodati	3,0
Lanolini cum aquae	ad 30,0

Unguentum Linomag

Linomag ol.	20,0
Lanolini	40,0
Vaselini albi	40,0

Unguentum salicylicum compositum

Acidi salicylici	
Ol.Terebinthinae	aa 10,0
Vaselini flavi	ad 100,0

Unguentum Wilkinsoni

Syn. Unguentum Sulfuratum comp., Unguentum antisepticum

Sulphur ppt.	15,0
Sapo kalinus	30,0
Calcii carbonici	10,0
Pix liq. Pini	15,0
Adeps suillus	ad 100,0

Wykonanie

Najlepiej wykonywać na ciepło – smalec + pix.liq i stopniowe łączenie z mieszaniną (sapo+suplhur+calcii carbonici)

Działanie p/świerzbowe

Unguentum Wilsoni

Zinci oxydati	10,0
Adeps suillus	ad 100,0

Unguentum Zinci oxydati

Zinci oxydati	10,0	zamiast wazeliny hydrofilowej - pierwotnie był Adeps suillus ->
Vaselini hydrophyllici	90,0	patrz Unguentum Wilsoni ☺

Unguentum Acidi borici

Maść borna, maść borowa

Acidi borici	10,0	
Vaselini albi	90,0	(do FP III – Vas.flavi)

Unguentum Acidi borici durae

Acidi borici	10,0
Glyceroli	10,0
Cerae flavae	20,0
Paraffini liq.	20,0
Vaselini flavi	40,0

Unguentum haemorrhoidale

Bismuthi tribromophenylici		1,5
Zinci oxydati		1,0
Aethylii aminobenzoici		1,0
Unguenti mollis	ad	30,0

Unguentum Whitfieldi

Syn. Whitfieldova Mast, Ung.Acidi benzoicocompositum.

Acidi salicylici		3,0
Acidi benzoici		6,0
Vaselini flavi	ad	100,0

Receptariusz Barwińskiego podaje nieco inny skład:

Acidi benzoici		
Acidi salicylici	aa	5,0
Lanolini anhydrici		
Adeps suillus	aa ad	100,0

Skład maści ma bardzo liczne modyfikacje – dotyczą zarówno rodzaju podłoża, ilości Acidi benzoici/Acidi Salicylici jak i dodatkowych składników np. Sapo Kalinus 9,0 (dość często w składzie recepty w wersji 1).

Pasta Chiot'a

Gelatini		2,4
Amylum tritici		5,6
Glicerini		72,0
Liq.Burowi		20,0
Aquae dest.		15,0

Pasta siwa – Pasta canities

Pix liquida Pini		5,0
Sulfur ppt.		5,0
Pastae Zinci		90,0

Pasta wg Łukomskiego*Syn. Pasta Fluorata*

Natrii fluorati	3,0
Glicerini	1,0

Pasta Zinci

Zinci oxydati	25,0	
Amylum tritici	25,0	
Vaselini albi	50,0	(tu FP V - ale wg Barwińskiego Vaselini flavi)

Pasta Zinci mollis

Pasta Zinci	80,0
Paraffini liquidi	20,0

Pasta Zinci mollis – wg Receptarium Polonicum:

Calcii carbonici	15,0	
Zinci oxydati	15,0	
Ol. Lini	10,0	<i>Spotkałem się również z przepisem, w którym wszystkie</i>
Aqua Calcariae	10,0	<i>składniki były w równych częściach.</i>

Wykonanie

Wodę wapienną połączyć z olejem lnianym (wytworzy się Linimentum Calcis) i następnie dodawać mieszaninę proszków.

Pasta Zinci Sulfurati

Zinci oxydati	6,0
Sulfur ppt	4,0
Terrae silici	2,0
Adeps suilus	28,0

Pasta Zinci salicylatis (Pasta Lassara)

Acidi salicylici	2,0
Zinci oxydati	25,0
Tritici amyli	25,0
Vaselini albi	48,0

Pasta Zinci Oxydi et Ammoni Bituminosulfonatis

Zinci oxydati	22,5
Ammonii bituminosulfonatis	22,5
Amylum tritici	10,0
Vaselini albi	45,0

Pasta proderminowa 10%

Występuje w stężeniach 2-20%

Prodermini	10,0
Pasta Zinci	ad 100,0

Stosowanie – łuszczyca

Proszki

Proszek przeciw poceniu

Acidi salicylici		6,0
Acidi borici		8,0
Tannini		
Alumeni plv	aa	18,0
Zinci oxydat.		
Talci	aa	75,0

Proszek do stóp

Alumen		9,0
Acidi borici		9,0
Urotropini		9,0
Talci		1,5
Magnesi oxydati		1,5

Proszek do czyszczenia zębów 1

Acidi tannici		2,0
Bismuthi subnitrici		1,0
Pabiamid		1,0
Mentholi		1,0
Saccharum		0,6
Calcium carbonici	ad	100,0

Proszek do czyszczenia zębów 2

Calcium carbonicum		100,0
Magnesium carbonicum		10,0
Sapo medicatus		5,0
Ol.Menthae		1,0

Pulvis adsorbent

Magnesi oxydati		15,0
Carbo medicinalis	ad	50,0
M.f.pulv		
D.S. co 3 godziny płaska łyżeczkę od herbaty		

Pulvis analgeticus 1

Acidi salicylici

Phenacetini aa 0,5

M.f.pulv. D.t.d. No XII

Pulvis analgeticus 2*wg Barwińskiego*

Coffeini puri 0,05

Pyramidoni 0,15

Phenacetini 0,3

M.f.pulv. D.t.d. No XII

D.S. 1 proszek w razie bólu

Pulvis antidiarrhoicus

Rhiz.Tormentillae pulv.

Bismuthisubgallici

Carbonis animalis aa 10,0

M.f.pulv. D.S. 3xdziennie płaska łyżeczka od herbaty

Pulvis Ipecacuanhae opiatu (Dovera)*Syn. Proszek Dovera, Doveri pulvis*

Ipecacuanhae radix 1,0

Opium pulveratum 1,0

Saccharum lactis 8,0

Pulvis magnesie cum Rheo (Troisty)*Syn. Proszek Troisty*

Magnesi carbonas 10,0

Rhei rhizoma 4,0

Saccharum 6,0

Ol.Foeniculi gtt. No III

Działanie przeczyszczające, zmniejsza wzdęcia i nadmiar HCl w soku żołądkowym.

Pulvis Saloli compositus

Phenylis salicylici
Hexamethylenotetramini aa 0,5
M.f.pulv. D.t.d. No XII

*w sprzedaży preparat UROSAL – w składzie te same subst. aa 0,3

Pulvis antilumbaginis polentis

Syn. Proszki antyneuralgiczne dr Sznepki

Polopiryni 0,5
Pyramidoni 0,3
Codeini phosporici
Luminali aa 0,02
Coffeini puri 0,025
M.f.pulv. D.t.d. No XX
D.S. 2-3xdziennie proszek

Pulvis Vincenti

Calcium chloratum 1cz.
Acidum boricum 4-5cz.
M.f.pulvis

Działa antyseptycznie, przeciwzapalnie, osuszająco i przeciwwysiękowo. Stosowany był przed wojną do posypywania mokrych wyprysków, wrzodów i ran (do otwartego leczenia ran). Leczy opryszczkę. Chore miejsce trzeba pudrować 4-6 razy dz.

Czopki, globulki, pręciki

Suppositoria Glyceroli

<i>wg FP III</i>		<i>wg FPVI</i>	
Natrii carbonici	5,0	Natri carbonas anhydrici	1,68
Acidi stearinici	9,0	Acidi stearinici	8,19
Glicerini	100,0	Glicerini	91,0

Suppositoria antihaemorrhoidalia

Nazwa *Suppositoria antihaemorrhoidalia* jest nazwą pod którą znaleźć można dziesiątki różnych receptur na czopki – oczywiście o różnych składach zarówno ilościowych jak i jakościowych. Nie sposób jest tu je wszystkie przytoczyć – stąd pozwolę sobie ograniczyć do kilku najczęściej spotykanych.

Rp. (*wg FP VI*)

Bismuti subgallici	0,2
Zinci oxydati	0,1
Tannini	0,15
Massae suppositorium	q.s.
M.f.supp D.t.d. No XII	

Rp.

Bismuti subgallici	0,2
Zinci oxydati	0,1
Resorcini	0,04
Balsam peruviani*	0,1
Massae suppositorium	q.s.
M.f.supp D.t.d. No XII	

*niezgodność -> należy Balsam rozetrzeć z Ol.Ricini 1:1

Suppositoria antihaemorrhoidalia cum adrenalini

Xerofomini	0,1	(czasem w składzie zapisany zamiast: Dermatol)
Anesthesini	0,3	
Sol.Adrenalini 1:1000	gtt III	
But. Cacao	q.s.	
M.f.supp.analia Dtd No 24		

Suppositoria antispastica

Papaverini hydrochlorici	0,040
Belladonnae extr.sicc.	0,015
Massae supp	q.s.
Mf.supp. D.t.d.No XII	

Globules cum clindamycini

Klindamycini	0,1
Acidi borici	0,1
But.cacao	q.s.
M.f.glob.vag. D.t.d.No X	
s 1x1	

Globules vaginales cum Nystatini

Neomycini	0,5
Nystatini	100.000j.
Acidi borici	0,2
Sac.lactis	0,3
Ol.Cacao	q.s.
M.f.glob.vag. D.t.d. No X	

Wykonanie

Należy przeliczyć nystatynę np. 1mg to ok. 5800j. (dane na opakowaniu – są różne !!) Patrz również uwagi o trudnościach z nystatyną!

Globules cum Augmentini*

Augmentini	0,3
Clotrimazoli	0,1
Lactosae	0,2
Gliceroli	gtt V
Ol.Cacao	q.s.
M.f.glob vag. D.t.d.NoXII	
S. dopochwowo	

Wykonanie

Obliczyć konieczne ilości tabletek augmentinu i clotrimazolu a następnie je rozetrzec i ew.odsiać z pozostałości otoczek (bardzo przydatne jest tu sitko ☺). dodać kilka kropli gliceryny i potem masło kakaowe. Utrzeć dokładnie i uformować globulki.

*-dotyczy pewnego dylematu moralnego – jaki augmentin autor recepty ma na myśli – a dokładnie tego, że poszczególne dawki nie różnią się ilością kw.klawulanowego tylko amoxicillini. W swoim działaniu przyjmuję jako referencyjny Augmentin 1,0 ze względu na największy stosunek ilości antybiotyku do masy tabletki.

Styli vaginales cum amoxicillini

Amoxicillini	0,125
Acidi borici	0,1
But.Cacao	q.s.
M.f.styli vag. D.t.d.No X	

Leki oczne

...w trakcie opracowywania...

Trudności (i niezgodności) recepturowe

Poza znanymi i dobrze opisanymi w literaturze niezgodnościami – jest wiele sytuacji które uciekają gdzieś w niepamięć, przez co wykonanie recepty może się nie udać..lub co gorsze – zostanie nieświadomie błędnie wykonana i następnie wydana pacjentowi. Są oczywiście różne sposoby – jedne to merytoryczne poprawki składu recepty – inne to praktyczne sposoby – dzięki którym jej prawidłowe wykonanie staje się nie tylko łatwiejsze i szybsze a niekiedy w ogóle możliwe.

Acidi salicylici – Sapo kalini

Kwas rozkłada mydło potasowe – należy unikać bezpośredniego kontaktu. Np. – dodawanie Sapo na końcu itp. w zależności od składu recepty.

Inna sprawa to rozcieranie kwasu salicylowego / Ol.ricini względnie w małej ilości podłoża – zwłaszcza przy korzystaniu z unguatora - kwestia ta to nie tylko uzyskanie odpowiedniego rozdrobnienia – ale również pozbycie się zaadsorbowanego powietrza z kryształków substancji. Podobnie - dotyczy to także innych substancji np. metronidazoly czy hydrokrotyzonu – warto nie iść „na szybkość”.

Argentum nitricum

UWAGA – unikać kontaktu ze skórą !

Podczas odważania warto użyć szalki Petriego lub skonstruować z bibuły coś na kształt czółenka. Zapobiegnie to przypadkowemu rozsypaniu się i wybrudzeniu przez Argentum „całej okolicy”.

Argentum nitricum jest niezgodny z:

- bromkami, jodkami, mleczanem etakrydyny (rivanol) w zależności od stężenia (redukuje się do metalicznego srebra), formaldehydem, węglanami rozpuszczalnymi, płynem Burowa, ichtiolem, glicerolem - bo glicerol utlenia się w jego obecności do aldehydu a ten redukuje jony srebra do metalicznego srebra (*tak jak formaldehyd*).

Argentum proteinicum

Zapisywany jako składnik kropli do nosa, które powinny być izotoniczne – nie może być izotonizowany za pomocą 0,9% NaCl – tylko jak w kroplach ocznych – 1,6% Sol. KNO₃.

Balsam peruwiański

Nierozpuszczalny w wodzie, rozpuszczalny w etanolu najkorzystniej w 90°, bardzo dobrze z olejem rycynowym – z innymi z olejami nie miesza się!

Z Paraffiną też się nie miesza !! Nie miesza się z Lanoliną, nie miesza się z wazelinami, ale da się go wprowadzić, jeżeli w równych częściach zmieszamy go z olejem rycynowym (1:1)- ta właściwość jest wykorzystywana w praktyce ! – patrz również MAŚĆ MIKULICZA !

Jest niezgodny z tlenkiem cynku.

„Balsam lubi olej rycynowy”

Detreomycyna

Kwestie rozpuszczalności – zwłaszcza w wodzie -> patrz recepta 2% Solutio Detreomycini aquosa oraz literatura (rozd. o recepturze jałowej)

Detreomycyna jest niezgodna z:

- alkaliami, z silnymi alkaliami – hydroliza, z jonami metali - ciężkimi - wytrącenie osadu, z większością antybiotyków : z gentamycyną, z erytromycyną, z tetracyklinami - praktycznie nie powinno się łączyć ze sobą na receptie !

Efedryna + Erytromycyna

Rp.

2% Ephedrini

2% Erytromycini aa ad 10,0

Poza niezgodności – erytromycyna ulega w kwaśnym środowisku efedryny hydrolizie co wymusza rozdzielanie roztworów i wydanie ich w oddzielnych butelkach jeszcze kwestia stężenia wydawanych roztworów.

Na receptie zapisano 2% roztwory, które wg zapisu lekarza – po połączeniu miałyby utworzyć jeden ...czyli 1% względem każdej z substancji.

Rozdzielając więc substancje i wydając w oddzielnych buteleczkach – należałoby przygotować 1% roztwór efedryny i 1% zawiesinę erytromycyny* w ilościach – po 5,0.

*Optymalnie byłoby wykonać erytromycynę z fiołki i.v. – aczkolwiek wtedy wycena na 100%.

Ichtyol

Roztwory wodne – można nieco podgrzać by szybciej się rozpuścił (w zasadzie wytworzył koloid) . Ale **UWAGA** – nie za mocno – gdyż powyżej 70-75⁰C następuje rozkład ichtiolu !

Roztwory spirytusowe – próba rozpuszczenia ichtiolu w etanolu **powyżej 90 % nie uda się !**
- następuje wytwarzanie się nierozpuszczalnego ichtiolu - tworzy się żywica ichtiolowa - gumowata masa uszkodzonego ichtiolu. W receptach z Ichtiolem i Spir. Vini – należy rozważyć zamianę na etanol 70%.

Aby uniknąć brudzenia ichtiolem (i innymi podobnie gęstymi substancjami np. dziegieć) – warto podczas wylewania wykorzystać jego lepkość i pod koniec - obrócić opakowanie o 180⁰ tak aby reszta substancji wróciła do niego a nie je brudziła. Przy okazji unika się strat.

Ichtyol jest niezgodny z:

- Argentum nitricum, Rivanol, zw. Alkaliczne (wydziela się amoniak), papaweryna (wydzielenie osadu), atropina, tanina, bromki, acid.salicylicum, płyn Burowa.

Mieszanie ichtiolu do samej wazeliny jest utrudnione – może się wydzielić – dlatego też należy dodać lanoline. Podobnie z parafina – nie miesza się.

„Ichtyol lubi lanolinę”

Jod

Podobnie jak z Argentum nitricum – podczas odważania – najlepiej szalka Petriego.

W przypadku recepty Jod + KJ + Gliceryna – należy użyć nieco wody kosztem glicerolu do rozpuszczenia KJ a w konsekwencji Jodu.

Kalium Jodatum

Gdy w roztworze KJ jest w stężeniach $x > 5\%$ - wówczas jest niezgodny z:

- sole chininy od 0,1 % - osad na 2-gi dzień
- fosforan kodeiny od 0,3 % - osad jodku kodeiny po 24 h
- chlorowodorek morfiny od 0,2 % - osad po 5-12 dniach
- chlorowodorek papaweryny od 0,2 % - osad natychmiast

Luminal

z kodeiną, sir.Pini, neospasmina (wszystkie wymienione mają pH kwaśne – a luminalu zasadowe pH 8,0-8,2), niezgodny z hydroxyzini sir. – wytrącenie osadu hydroxyzyny, bromki, pyralgina

Rozpuszczalność LuminalNa w wodzie 1:1-1,5, jeśli na receptce występuje Luminal – wówczas zamieniamy zgodnie z przeliczeniem mM:

232,24 - masa cząsteczkowa Luminalu

254,22 - masa cząsteczkowa LuminaluNa

Luminal rozpuszcza się w spirytusie 1:10-20 – więc nie zawsze jest konieczność zamiany na sól.

Mieszaniny eutektyczne

Mieszaniny eutektyczne powstają w określonych stężeniach (proporcjach) danych substancji i odpowiedniej temperaturze. Dokładne dane można znaleźć w literaturze - tu zaznaczę jedynie najczęściej spotykane w praktyce recepturowej, pary substancji, na które należy zwrócić uwagę:

- Kamfora – Fenol (+ Spirytus), Kamfora – Salol, Kamfora – Mentol, Mentol – Rezorcyna.

Nystatyna

Kiedyś dostępna była Nystatyna o sile 2.000.000j./g ! Stąd należy zwrócić uwagę jeśli na receptce jest nieoczekiwanie duża jej ilość zapisana (zapis w gramach).

Nierozpuszczalna w wodzie, niezgodna z parafiną ciekłą.

Parafina + Gliceryna i inne.

Substancje nie mieszają się za sobą – aby wykonać prawidłowo receptę należy dodać niewielką ilość Lanoliny kosztem parafiny.

Podobnie postępujemy w przypadkach połączeń innych hydrofilowych substancji zapisanych razem z parafiną: np. sol.adrenalini, wodne solubilizowane roztwory witamin A, D.

Pepsyna – kwas solny

W receptach należy maksymalnie oddzielić łączenie tych składników aby uniknąć inaktywacji pepsyny. Kwas zwyczajowo – dodajemy na końcu przyrządzania leku.

Rozpuszczanie w podwyższonej temperaturze

W wodzie:

- Kwas borny, aminophenazon, metronidazol, wodorowęglan sodu (do 40⁰)

W Glicerynie:

- Boraks

W Oleum Ricini:

- Acidi salicylici

Rivanol

Jest niezgodny z:

- z wodą wapienną, natrium tetraboricum, tanniną i garbnikami, z kwasem salicylowym. Jako substancja kationowa jest niezgodny z subst. o charakterze aninowym - np. tummenolem, ichtiolem, - tworzy się wówczas związek żywiczny - pochodna rivanolu i ichtiolu.

Styli vaginales –metodą ręcznego wytaczania.

Pręciki dopochwowe czyli styli – „stylki”. Rozumiem, że można ich nie lubić wykonywać..ale żeby do tego stopnia by odsyłać z apteki pod pozorem braku składnika ??

Wbrew pozorom – nie robi się ich wcale tak strasznie jeśli podejź się ze sposobem. Otóż potrzeba do stylek – (analogicznie jak i do globulek czy czopków jeśli ktos je robi ręcznie jeszcze) - jak największy móździerz ceramiczny – duża powierzchnia tarcia i masa pistla zrobią nam masę „stylkową” dużo szybciej i z mniejszym wysiłkiem.

Ale po kolei.

Zazwyczaj spotykam się z receptami na stylki dla dziewczynek w wieku od kilku miesięcy do kilku lat –o składzie: antybiotyk + kwas borny + Ol.cacao o masie wynikającej z recept od 0,2 substancji stałej do niemal 1,0 grama – co oczywiście wymaga korekty i konsultacji z lekarzem. (Patrz wymiary). Nie czas i miejsce by tu rozpatrywać zasadność wypisywania acidi borici – aczkolwiek – trudno jest jednocześnie tu rozpatrywać zamiane na acidi lactici...

O roztarciu nie ma co przynudzać – ważniejszym aspektem jest ilość Ol.cacao – bo od tego zależy wielkość pręcików. Praktyka pokazuje, że można uzyskać super plastyczność masy – co ma potem wpływ na łatwość wytaczania oraz trwałość leku – przy ilości Ol.cacao w ilości około 25-30% masy docelowej stylki. Jak to ma się więc połączyć i potem nie rozpaść?? Jest metoda - po dosypaniu wiórków do roztartych substancji – należy dodać odrobine lanoliny.

Wystarczy bardzo mała ilość ok.100-300mg na całość – by masa się uplastyczniła – dzięki czemu nie trzeba dodawać większej ilości Ol.cacao.

Po roztarciu – postępujemy analogicznie jak przy globulkach – czyli – wałek->graniastop – podział na równe części i toczenie stylek na szklanej tafli. Polecam – szeroki nóż recepturowy (nadaje się idealnie) oraz subtelne podsypywanie talkiem aby masa nie przyklejała się do powierzchni.

Dokładne roztarcie – wraz z uklepywaniem masy!!! i dodanie lanoliny powoduje, że nie ma w niej pustych przestrzeni z powietrzem – powodujących ze mimo szybkiego ochładzania się masy, i tym samym twardnienia – stylki nie kruszą się podczas wytaczania.

Trzeba oczywiście przy tak małej masie leku uwzględnić rodzaj materii – czyli szybko topiące się masło – i nie robić przesadnych stożków, ani też glizd które zanim się zaaplikuje – pokrusza się w pudełku.

Przy stylkach o masie ok. 0,5g – trzeba oczywiście stylki ważyć aby wszelkie wymogi *ars pharmaceutica* zostały spełnione 😊

Przy okazji wydania leku - warto przypomnieć rodzicom o zasadach higieny dziewczynek...

Test na poprawne wykonanie zawiesiny

Wstrząsać 15 sek. – jednolite rozproszenie powinno utrzymać się przez 2 minuty.

Unguator

Niby wszystko wiadomo – a jednak znam aptekę, w której mimo wszystko, czopki i globulki toczy się ręcznie... stąd te parę słów tutaj..ale zacznijmy od początku.

Do unguatora mamy do dyspozycji 2 rodzaje mieszadeł:

wielokrotnego użytku i jednokrotnego. Od razu wbrew superlatywom ze strony wszystkich czyścioszków powiem = ze jednorazówek nie polecam. (Zresztą to życiowe stwierdzenie sprawdza się poza recepturą również 😊)

Praktyka pokazuje, że mieszadło jednorazowe – mając płaską powierzchnię może powodować **niedokładne** rozmieszanie się masy w tubie – ale jej użycie – co daje Unguatorowi sygnał do zmiany ruchu – i tym samym miesza tylko część podłoża.

Dotyczy to oczywiście zwłaszcza twardych past lub podłoża wyciągniętego z lodówki np. lanolina (Producent słusznie sugeruje aby takiego zimnego i twardego podłoża nie używać)

W przypadku wielorazowego – można tubę dopchnąć do końca – tak by mieszadło „chwyciło” podłoże – to samo dotyczy powstawania martwej przestrzeni i robienia się kluchy przy wieczku..

Sposób ten jest niemal niezbędny w przypadku wykonywania czopków / globulek – masło kakaowe – niestety na początku zbija się w większe grudki i utrudnia wykonanie jednorodnej masy. Warto więc w początkowej fazie zatrzymać maszynę i sprawdzić, czy aby nie zrobiła się „klucha”.

Przy okazji wykonywania czopków lub globulek warto dodać – że jeśli komuś udało się ładnie wymieszać składniki, a podłoże roztopiło się przyjmując postać i piękną, półprzezroczystą barwę lipowego miodu tzn. że schrzanił i czas zrobić receptę raz jeszcze, tym razem bez przegrzania masy...

Kwestia wykonywania maści – coś jeszcze.

Otóż stoje na stanowisku, że Unguator – to nie niewolnik i nie należy tylko wcisnąć mu przycisk i wyjść, zwłaszcza jeśli się wemulgowuje roztwór do podłoża.

Wiele osób wlewa do podłoża od razu całość roztworu z przepisu, po czym ustawia obroty na 6-8 i jazda pogadać przez telefon. Bo przecież „w końcu się wręci”..

Ciekawe, że robiąc ręcznie nikt nie pokusi się o podobny sposób postępowania. A rzecz w tym, że nie chodzi tylko o bezsensowny wysiłek ale o poprawność wykonania maści.

Przy wysokich obrotach możemy doprowadzić do takiego stopnia wymieszania – że nie zauważy się iż powstała emulsja jest niestabilna (jeśli w ogóle istnieje). Dla przykładu – jeśli w butelce intensywnie wstrząsnąć olej z wodą – to przez chwilę będzie wyglądać jednorodnie – ale za chwilę..warstwy się rozdziela. Podobnie tu – i jeśli przy wydawaniu leku nie sprawdzi się konsystencji – Pacjent wróci ze słusznymi uwagami.

Dlatego – należy małymi porcjami dodawać roztwór do podłoża i ustawiać na unguatorze małe obroty !!

Patrz też uwagi odnośnie: Acidi salicylici w trudnościach ☺.

Przygotowanie i rodzaje naczyń oraz opakowań recepturowych

Przygotowanie naczyń i opakowań szklanych w recepturze.

Zasadniczo w aptece wykorzystuje się tradycyjną metodę przygotowania utensyliów oraz opakowań, zarówno szklanych, metalowych jak i porcelanowych czyli mycie w wodzie i wyjaławianie w sterylizatorze powietrznym. Sterylizacja parą wodną (i inne metody) – ze względu na koszty urządzeń, wygodę oraz brak potrzeby niszczenia materiału zakaźnego nie są stosowane powszechnie w aptekach – stąd też parametry tego typu jałowienia pozostaną tu pominięte.

Naczynia oraz opakowania szklane i porcelanowe należy umyć dokładnie szczoteczką wewnątrz i zewnątrz 1 % roztworem detergentu, o temperaturze 60-80°C, następnie usunąć detergent dokładnie ciepłą wodą bieżącą aż do zaniku piany i płukać trzykrotnie wodą jałową.

Umieścić w puszcze sterylizacyjnej i wyjaławiać w sterylizatorze powietrznym zgodnie z czasem i temperatura sterylizacji wg załączonej tabeli:

Temperatura [°C]	Czas wyjaławiania [h]
140	3
160	2
170-180	1 – 30min
Depirogenizacja:	
200	1
250	30min

Czas wyjaławiania liczony jest od osiągnięcia temperatury jałowienia w suszarce – a nie od jej podłączenia do zasilania !!

Utensylia (gary) i opakowania do leków

Jak napisałem we wstępie – receptura – mimo, iż jest szalenie poważna i należy w niej użyć wszelkiej staranności i uwagi – to również utensylia, z którymi lepiej dobrze żyć i jak z dobrymi znajomymi – można się nieco poprzezywać (stąd te gary) i lepiej poznać.

Warto mieć o kilka przedmiotów w niej za dużo – niż mieć włączony tryb Eco i zastanawiać się czy aby na pewno jest wszystko ok. Druga sprawa to wygoda i praktyczność by wysiłek i czas włożony w wykonanie leku był adekwatny i jedynie niezbędny.

- Bagietki – super wynalazek do mieszania roztworów – niedoceniany podczas robienia czopków przy pomocy unguatora. Zazwyczaj wszyscy znają bagietki cienkie – ok. 4-5mm średnicy – ale są też lepsze – grubsze – mniej się tłuką, lepiej się je trzyma i łatwiej wyciera z substancji – czyli mniejsze straty!! ;)
- Cylindry miarowe – konieczne, gdyż nie raz zdarzy się recepta napisana w ml.
- Garnek – a jakże ! – prawdziwy też się przydaje – zwłaszcza jeśli się nie posiada łaźni wodnej – to z jego pomocą możemy ją sobie w razie potrzeby urządzić ;)
- Karty/Klisze celuloidowe – Rzecz niby małej wagi – a jednak. Zazwyczaj odzyskiwane z kliszy rentgenowskiej – chyba najlepsze jeśli chodzi o grubość /elastyczność /trwałość. Nie spotkałem się z gotowymi. W każdym razie można się posiłkować materiałem z blistrów w które są pakowane różne rzeczy. Aczkolwiek zazwyczaj plastik jest albo za twardy albo za miękki ..albo się deformuje z czasem. W każdym razie – taka grubą kartę/kliszę też warto mieć – zwłaszcza przy „produkcji” past czy czopków.
- Kieliszek (najlepsze od syropu) – jeśli ktoś sypał omeprazol w opłatki dla dziecka – to wie o co chodzi. Otwiera się kapsułki do kielicha – waży i wylicza odpowiednio ile rozsypać do pojedynczego opłatka i proszki robią się niemal same..
- Lampa grzewcza – a w zasadzie żarówka IR (promiennik) - zamiast płyty grzejnej – sprawdza się do podgrzewania podłoża w maści.
- Lejki – ilościowo może nie są potrzebne w nadmiarze lecz wielkościami warto mieć kilka
- Mieszadło magnetyczne – mało popularne i drogie jak na zapotrzebowanie apteki urządzenie, a szkoda...
- Moździerz i parownice – warto mieć w recepturze kilka wielkości, warto mieć je z dziubkiem i po trzecie „warto” też mieć wszystkie rodzaje – czyli standard ceramiczne, metalowe, szklane oraz z tworzywa sztucznego. Te ostatnie (i szklane) – nie mając porowatości - są idealne do rozcierania/mieszania małych ilości substancji (zwłaszcza o małych kryształach). Mają wadę – mają cienkie ścianki – więc jeśli ktoś chce rozetrzeć twarde tabletki – może zepsuć. Pewnym rozwiązaniem jest rozkruszenie tabletki w miejscu styku z dolną ścianką boczną lub rozkruszenie tabletki w normalnym moździerzu. Duże (powyżej 20cm średnicy) ceramiczne moździerz + duży pistel - są idealne do zrobienia masy na czopki/globulki/stylki !!
- Nóż – niby miękki i się nim lanoliny nie powinno nakładać – ale warto mieć – zwłaszcza duży i szeroki – bez niego robienie styli vag. Byłoby udręką.
- Pistle – podobnie jak z moździerzem – warto mieć ich nadmiar – zarówno ceramiczne jak i z tworzywa. Nie należy oczywiście niszczyć ceramicznymi pistlami moździerz z tworzywa...

- Probówki, kroplomierz - też się przydadzą ..
- Sitko – oczywiście metalowe które można wyjaławiać bez kłopotu. Bardzo przydatne urządzenie jeśli trzeba rozetrzeć tabletki z trwałymi osłonkami . Można się nad nimi pastwić a osłonki odsiać. Są oczywiście również sita numerowane (dot. wielkości oczek) do odsiewania ziół.
- Szalka Petriego – ktoś kto odważał kiedyś zbyt szybko Jod – wie jak bardzo by mu się wtedy przydała ;)
- Szklane tace/tafle – czyli dzisiejszy odpowiednik tacy do robienia pigułek. Rzecz niezbędna do formulacji czopków czy stylek. (w zasadzie kiedyś też były wykorzystywane – do robienia Lametek – ale nie wiem czy było to powszechne...)
- Szpatułki i łyżki recepturowe – osobiście preferuje metalowe – choć są też z tworzywa. Podobnie jak ze zlewkami – szpatulek nigdy nie jest za dużo ;)
- Sztandy czyli słoje (i butelki) ze szlifem – osobiście nie przepadam – ale niektórzy producenci wciąż dostarczają niektóre substancje w papierowych torebkach (po poznańsku w TYTKACH ☺) – czyli niejako wymuszają ich posiadanie.
- Tarka – jeśli ktoś lubi masło kakaowe w bloku kupować ;)
- Unguator – rzecz niezbędna jeśli chodzi o dzisiejszą recepturę. Po pierwsze usprawnia pracę, po drugie – wydajemy Pacjentowi lek, który dobrze zabezpiecza lek a estetycznie wyglądając budzi większe zaufanie również do apteki czyli NAS ;)
- Zlewki – ile się da, tyle warto mieć – i tak się draństwo tłucze w czasie mycia ;) osobiście preferuje zlewki tzw. „niskie”. Obecnie dostępne również z tworzywa – wprawdzie grzać się w nich nie da na maszynie – ale jest to świetna propozycja do nowoczesnej receptury i jednocześnie alternatywa dla niepotrzebnie pokaleczonych rąk Pomocy Aptecznej.

Butelki – wiadomo o co chodzi. Obecnie dostępne jałowe –świetna sprawa niestety nie wszystkie wielkości. I ..nie do wszystkiego. Producent deklaruje zgodność z normami żywnościowymi ale mimo monitów nie odpowiada konkretnie na pytania o trwałość chemiczną. A eter czy Collodium jakby nie patrzeć – raczej trudno w plastik nalać...(kto sklejał kiedyś modele w czasach gdy brakowało kleju ten wie o co chodzi..) Ja w każdym razie Pacjentowi nie dam butelki bez pewności, że mu się po tygodniu nie rozpułynie...

Przydatne informacje – ilości ryczałtowe, miary domowe, krople, temperatura, krople, rozpuszczalność, rozcieńczanie spirytusu i inne.

Ilości leków recepturowych na tzw. „jeden ryczałt” ☺

Postać leku	Ilość
Proszki dzielone	do 20 szt.
Proszki niedzielone (proste i złożone)	do 80 g
Substancja stosowane przy oznaczaniu krzywej cukrowej	do 100 g
Czopki, globulki, pręciki	do 12 szt.
Roztwory, mikstury, zawiesiny, emulsje	do 250 g
Płynne leki do stosowana zew. (jeżeli zawierają spirytus, ilość spirytusu w przeliczeniu na 95% nie może przekraczać 100g)	do 500 g
Maści, kremy, mazidła, pasty, papki	do 100 g
Krople do użytku wewnętrznego	do 40 g
Mieszanki ziołowe	do 100 g
Pigułki	do 30 szt.
Krople do oczu i uszu oraz maści oczne sporządzone sporządzane w warunkach aseptycznych	do 10 g

Miary domowe:

	<i>łyżeczka</i>	<i>łyżka</i>	<i>kieliszek</i>	<i>szklanka</i>
H₂O	5,0	15,0	15-25	200-250
nalewki/ oleje	4,0	12,0	12-20	160-200
syropy	6,0	20,0	20-30	250-320
proszki	0,5-3,5	7,5	<i>na koniec noża 0,1-1</i>	

Krople – ilość i masa

	<i>w 1,0 gramie</i>	<i>masa 1 kropli</i>
Aqua	20	50
Acidum lacticum	34	30
Aluminim sbaceticum sol.	21	48
Ammonium hydricum 10%	23	44
Chloroform	56	17
Etanol95	65	15
Etanol90	62	16
Eter	85	11
Formalina 40%	32	31
Gliceryna 86%	23	44
Kardiamid (roztwor niketamidu)	30	33
Nalewki	53	19
Oleje tluse	44	23
Paraffinum liq.	45	22

Liczba wodna podłoży maściowych

Jest to liczba gramów wody jaką, w 20°C, może związać 100g podłoża, tworząc trwałą emulsję:

- wazelina 7 -10
- wazelina hydrofilowa ok. 250
- smalec 7-16
- lanolina bezwodna ok. 200
- euceryna ok. 300
- euceryna S ok. 250*
- maść cholesterolowa ok. 220
- olej kakaowy ok.30
- hascobaza ok.100*

*informacje od producentów.

Określenia stopnia rozpuszczalności

Stosunek ilości substancji do ilości rozpuszczalnika

bardzo łatwo rozpuszczalny	mniej niz	1
łatwo rozpuszczalny		1-10
rozpuszczalny		10-30
dość trudno rozpuszczalny		30-100
trudno		100-1000
bardzo trudno rozpuszczalny		1000-10000
praktycznie nierozpuszczalny	wiecej niz	10000

Tabela rozpuszczalności niektórych substancji

Dotyczy stosunku 1cz.substancji na Xcz.rozpuszczalnika = im mniejsza wartość tym lepiej substancja się rozpuszcza !

G – oznacza na gorąco

+ – oznacza „rozpuszczalny”

Substancja	Woda	Etanol	Oleje	Gliceryna
Acidum acetylosalicylicum	300 lub 100G	5	-	-
Acidum benzoicum	350 lub 18G	2,3	+	85
Acidum boricum	25 lub 4G	25	-	5
Acidum lacticum	+	+	+	+
Acidum salicylicum	550 lub 15G	3,5	80	60
Acidum tannicum	1	2	-	1
Anaesthesinum	2500	8	50	-
Argentum nitricum	0,5 lub 0,1G	30	-	-
Argentum proteinicum	1	-	-	-
Balsamum peruvianum	-	5	-	-
Bismuthum subgallicum	-	-	-	-
Bismuthum subnitricum	-	-	-	-
Calcium chloratum	1,2 lub 0,7G	3	-	-
Camphora	800	1	4	-
Cholesterolum	400	100	+	-
Cignolinum	-	+	+	-
Codeinum phosphoricum	3,2	450	-	-
Coffeinum n.benzoicum	2	50	-	-
Cuprum sulfuricum	3 lub 1G	-	-	4

Detreomycinum*	400	+		
Ephedrinum	20			
Ephedrinum hydrochloricum	3,5	7	-	-
Glucosum	0,8	140	-	-
Glycerinum	+	+	-	+
Ichtiol	10			
Jodum	2950	10,5	-	65
Kalium jodatum	0,75	23	-	-
Lactosum	7	-	-	-
Luminal	1100 lub 40G	10	-	-
LuminalNa	1	20	-	-
Mentholum	-	0,2	6	-
Morphinum hydrochloricum	25 lub 1G	52	8	20
Natrium benzoicum	2	75	-	9
Natrium biboricum	25 lub 0,5G	-	-	1,5
Natrium bicarbonicum	12 lub +G	-	-	-
Natrium citricum	2 lub 0,6G	-	-	-
Natrium thiosulfuricum	1	-	-	-
Neomycini sulfuricum	16			
Novalginum (Metamizol)	1,5	-	-	-
Novocainum hydrochloricum	1	9	-	-
Papaverinum hydrochloricum	40	-	-	-
Pyoctaninum coeruleum	25	+	-	+
Pyramidonum	18	2	-	-
Rivanolum	50 lub 9G	100	-	-
Urea	1 (1,5)	5	-	-
Urotropina	1,5	10	-	-

Przybliżone pH roztworów niektórych substancji

Substancja	pH
Acidum aceticum 1%	3,0
Acidum ascorbicum	2,5-5,0
Acidum boricum	4,0-5,0
Acidum citricum	1,8-2,2
Acidum lacticum	1,6-2,5
Acidum hydrochloricum 1%	1,0
Adrenalina	2,5-3,5
Aluminii Kali sulfuricum (Alumen)	2,5-4,5
Ammonium bromidum	4,0-6,0
Ammonium chloridum	4,5-6,0
Ammonium hydricum sol 1%	11
Atropinum sulfuricum	5,4-6,4
Calcium chloratum	5,5-6,5
Codeini phosphoricum	4,0-5,0
Coffeinum n.benzoicum	7,0-8,5

Ephedrini hydrochloricum	4,5-6,0
Glucosum	4,0-6,0
Insulinum	2,5-3,5
Insulinum protamina tum c. Zn	6,9-7,3
Luminal-Na	9,0-11,0
Metamizolum natricum	6,5-7,5
Morphinum hydrochloricum	4,5-5,5
Natrium benzoicum	6,5-8,0
Natrium bicarbonicum	7,5-8,0
Natrium bromatum	5,8-7,4
Natrium chloratum	5,0-7,5
Natrium salicylicum	6,0-7,4
Natrium tiosulfuricum	7,0-8,0
Papaverinum hydrochloricum	3,0-4,5
Polocainum (Novocainum, Procainum)	4,2-6,5
Resorcinolum	4,0-5,5
Syropy	3,5-5,5
Tinctury	3,5-7,0
Urotropinum (Methenaminum)	7,8-8,2
0,9% Sol. Natrii chlorati	5,8-7,2
Vit. B ₁ (Thiaminum)	3,0-4,0
Vit. B ₂	6,0
Vit. B ₁₂ (Cyanocobalaminum)	3,5-5,5
Zincum sulfuricum	4,5-6,0

Określenia temperaturowe

zimna	0°C – 5°C
chłodna	5°C – 15°C
temp. pokojowa	15°C – 25°C
umiarkowanie ciepło	25°C – 40°C
ciepło	40°C – 75°C
gorąco	75°C – 95°C

FPVIII wprowadza nowe określenia:

zamrażarka	poniżej -15°C
lodówka	2°C – 8°C
zimne/chłodne	8°C – 15°C
temp. Pokojowa	15°C – 25°C

Ochłodzić (=doprowadzić do)	15°C – 25°C
Oziębici	0°C – 5 °C
Umiarkowanie ogrzać	25°C – 40°C
Ogrzać	40°C – 75°C
Silnie ogrzać	> 75°C

Przy braku określenia temperatury stosować temperaturę pokojową 15°C – 25°C

Opłatki i kapsułki - pojemność

Nr opłatka	Subst.ciężkich (g)	Subst.lekkich (g)	Nr kapsułki	Objętość (ml)	Subst.około (g)
1	0,5	0,3	000	1,4	1,64-0,82
2	0,7	0,4	00	0,95	1,09-0,55
3	0,9	0,6	0	0,68	0,82-0,41
4	1,2	0,8	1	0,5	0,6-0,3
5	1,5	1,1	2	0,37	0,44-0,22
6	1,8	1,3	3	0,3	0,36-0,18
			4	0,21	0,25-0,126
			5	0,13	0,16-0,08

Aby obliczyć wielkość opłatka:

$$W_o = (m_1 + m_2 + \dots + m_n) * 5$$

W_o – wielkość opłatka – wynik zaokrąglamy „w górę” do całości np. 3,45 = opłatek nr 4.

$m_{1,2,..n}$ – masa substancji wchodzących w skład pojedynczej dawki z recepty

W przypadku substancji puszystych np. MgO – zwiększamy numer o 1, a w przypadku pyralginy nawet o 2.

Gdy ilość substancji przekracza pojemność opłatków – należy rozdzielić je na 2 mniejsze, równej wielkości, zaznaczając na sygnaturze zmianę dawkowania np. z D.S. 2x1 na D.S. 2x2.

Czopki, globulki, pręciki – tabela wielkości i masy.

Postać leku	Wielkość	Masa
Czopki	Długość 1-3 cm Średnica 1-1,5 cm	Dzieci – 1,0g Dorośli – 2,0g (do 3,0)
Globulki	Długość ok. 2-2,5cm owalne	2,0-5,0 Zazwyczaj 3,0g
Pręciki – Styli -docewkowe (wymóg jałowości!) -dopochwowe	Długość 4-8 cm Średnica 3-5 mm Długość 2-3 cm Średnica 3-5 mm	1,0-3,0g 0,5-1,0g

Czopki i globulki - współczynnik wyparcia.

$$M = F - (f \cdot s)$$

M – ilość masła jaką należy użyć do wykonania czopka / globulki

F – pojemność formy w gramach (zwykle dla masła kakaowego)

f – współczynnik wyparcia

s – ilość substancji

W praktyce – ze względu na konieczną dokładność uzyskanych wyników należy jednak obliczeń dokonywać dla całości recepty z uwzględnieniem wszystkich substancji wchodzących w skład leku (tu: czopka / globulki).

Zmodyfikowany wzór przyjmuje postać

$$M_N = N \cdot [F - (f_1 \cdot s_1) - (f_2 \cdot s_2) - \dots - (f_x \cdot s_x)]$$

M_N – ilość masła jaką należy użyć do wykonania wszystkich czopków / globulek

F – pojemność formy w gramach (zwykle dla masła kakaowego)

$f_{1,2,x}$ – współczynnik wyparcia dla substancji 1,2,x

$s_{1,2,x}$ – ilość substancji 1,2,x

Substancja	Współczynnik wyparcia* f
Acidum boricum	0,67
Aminophyllinum	0,88
Ammoni bituminosulfonas	0,91
Balsamum peruvianum	0,83
Bismuthi subgallas	0,37
Bismuthi subnitricum	0,33
Codeini phosph.	0,69
Glycerolum 86%	0,78
Metronidazolium	0,67
Morphini hydrochloricum	0,85
Nystatinum	0,77
Papaverini hydrochloricum	0,72
Phenobarbitalum	0,84
Procaini hydrochloricum	0,80
Resorcinulum	0,71
Sulfanilamid	0,60
Tanninum	0,64
Theophyllinum	0,60
Zinci oxydatum	0,15-0,25

ŚREDNI WSPÓŁCZYNNIK WYPARCIA (przy braku danych) * dla tłuszczów	0,70 *1,0
---	--------------------------------

*oznacza ze 1,0 gram danej substancji zajmuje taka objętość jaką zajęłaby ilość Ol.Cacao odpowiadająca ilościowo - wartości f w gramach.

Odchylenia zawartości i ilości środka leczniczego

do 1,0 subst.	+/- 10%	cały lek ->	5 – 10	+/-	10%
powyżej 1,0	+/- 5 %		10 – 20	+/-	8 %
			20 – 50	+/-	5 %
			50 – 100	+/-	3%
			100 –200	+/-	3%
			x > 200	+/-	1%
Proszki do 0,2 – +/- 15%					
		do 1,0 +/- 10%	x>1,0 +/- 8%		

Dawki pediatryczne

Tutaj zamieszczam jedynie kompilacje różnych wzorów i tabel – szczegółowych informacji – zwłaszcza wobec leków silnie działających należy zawsze szukać w literaturze – gdyż dawki mogą różnić się od wyliczonych. Ta sama sugestia dotyczy dawkowania leków u pacjentów geriatrycznych, u których zmiany w nerkach, wątrobie, wchłanianiu i ogólnym poziomie metabolizmu oraz częsta, niekontrolowana polipragmazja – mogą znacząco zmieniać działanie leku.

Dla leków o dużym indeksie terapeutycznym dla dzieci powyżej 1roku życia:

Wzór Gowlinga:

$$D_d = \frac{\text{Max dawka dla dorosłych} \times \text{Wiek dziecka w latach}}{24} \quad D_d - \text{dawka dla dziecka}$$

Wzór Younga:

$$D_d = \frac{\text{Max dawka dla dorosłych} \times \text{Wiek dziecka w latach}}{\text{Wiek dziecka w latach} + 12} \quad D_d - \text{dawka dla dziecka}$$

Wzór Clarka w oparciu o masę ciała:

$$D_d = \frac{\text{Max dawka dla dorosłych} \times \text{Masa ciała dziecka}}{70} \quad D_d - \text{dawka dla dziecka}$$

NIE NALEŻY UŻYWAĆ POWYŻSZEGO WZORU U DZIECI OTYŁYCH

Wzór w oparciu o powierzchnię ciała

$$D_d = \frac{\text{Powierzchnia ciała dziecka [m}^2\text{]}}{1,8} \times \text{Dawka dla dorosłego} \quad 1,8 - \text{średnia pow.ciała dorosłego o wadze 70kg i wzroście 170 cm.}$$

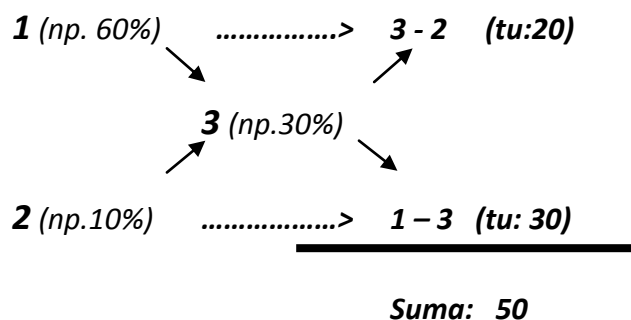
Wartości powierzchni i masy ciała u dzieci oraz przybliżone dawki – jako % dawki dorosłego.

Wiek (powyżej)	Masa ciała [kg]	Powierzchnia ciała [m ²]	Procent dawki dorosłego
4 tygodnie*	3,5	0,21	12,5
2 miesiące*	4,5	0,28	15,0
4 miesiące*	6,5	0,36	20,0
1 rok	10	0,49	25,0
3 lata	15	0,65	33,0
7 lat	23	0,87	50,0
12 lat	40	1,27	75,0
Dorosły	65	1,76	100,0

*-nie dotyczy wcześniaków ze względu na upośledzone funkcjonowanie wątroby i nerek.

Mieszanie roztworów (reguła krzyża)

Reguła krzyża – ogólnie służy do otrzymania proporcji w jakim powinny być zmieszane 2 wyjściowe roztwory o różnym stężeniu (**1** i **2**) aby uzyskać oczekiwane (pośrednie) stężenie roztworu (**3**). Oczywiście regułę można stosować również w przypadku rozcieńczania – wtedy roztwór (**2**) traktujemy jako roztwór o stężeniu 0%.

W powyższy przykład należy odczytywać:

Zmieszać 20 części roztworu **1** (60%) z 30 częściami roztworu **2** (10%) w celu uzyskania oczekiwanego roztworu **3** o stężeniu 30% (łącznie 50 części).

Rozcieńczanie spirytusu

Uwaga – poniższe obliczenia – służą jedynie do rozcieńczania etanolu -> wodą – w przypadku mieszania dwóch roztworów etanolu różnej mocy – należy zastosować regułę krzyża.

$$X = \frac{100 \times \% \text{ wagowy etanolu słabszego}}{\% \text{ wagowy etanolu silniejszego}} = \text{ile wziąć silniejszego (na 100)}$$

W praktyce zamiast „100” z licznika – wstawiamy ilość rozcieńczonego etanolu – czyli tego, którego chcemy uzyskać i jaka będzie potrzebna do wykonania recepty – wynikiem zaś jest ilość etanolu silniejszego, którego będziemy rozcieńczać.

Jest to tzw. zasada: Lekarz – Lekarz przez Aptekarz – czyli to co Lekarz chce (ilość/stężenie) – przez to czym my dysponujemy (stężenie) – proszę podstawić samodzielnie jakiś przykład, a okaże się jakie to proste 😊

Najczęściej stosowane stężenia etanolu (wartości na podst. FP VI):

% obj.	% wag.
95⁰ (95,02)	92,45
90⁰ (90,00)	85,69
70⁰ (70,00)	62,40
60⁰ (59,96)	52,05
50⁰ (50,05)	42,48
40⁰ (40,06)	33,36

Dodo-datek

- Dodo - (*†Raphus cucullatus*) ptak żyjący niegdyś na Mauritiusie, który został bezpardonowo wytępiony przez ludzi.

Farmaceutyczne

- Anestezyna 5x słabsza od Polokainy i 10x słabsza od lignokainy
- Prednisolon 5x silniejszy od hydrokortyzonu
- Aqua regia (woda królewska) = stężony kwas solny + stęż kw.azotowy w stosunku obj. 3:1. jest silnym utleniaczem – (rozpuszcza nawet złoto)
- **HLB** – *hydrofile-lipofile-balance* – wielkość opisująca emulgatory. Przyjmuje wartość od 1 (dla silnie lipofilowych – tworzą W/O) do 20 (hydrofilowe – tworzą O/W)
-

Ogólne

- Jednostka chlebowa (wymiennik węglowodanowy) = ok 1 kromka razowego = łyżeczka miodu = 1 średnie jabłko
- Kozieradka – pobudzenie laktacji
-

TRAMAL – POLTRAM „pompki i krople”

1ml = 40 kropli = 8 pompek a 5 kropli = 100mg

1 pompka (dawka) = 12,5 mg tramadolu

1op a 96 ml = 768 pompek = 3840 kropli

1op a 10ml = 80 pompek = 400 kropli

Najważniejsze synonimy

A

Acidum benzoicum – kwas benzoesowy, kw.będźwinowy

Acidum formicum = kwas mrówkowy, kw.metanowy, Acidum formicicum, Acidum formicarum

Acidum hydrochloricum = Acidum muriaticum (concentratum =36%, dilutum=10%, crudum (techniczny) =ok30%)

Acidi spirici = Acidi salicylici

Adeps suillus = smalec wieprzowy, Adeps suillus depuratus, Adeps praeparatus, Axungia

Porci

Adeps lanae = Lanolinum

Adrenalinum = Epinephrinum

Aether sulfuricus = Aether aethylicus

Alumen = Aluminium Kali sulfuricum

Aminophenazoni = Pyramidon, Amidopyrina

Aminophyllinum => Euphyllin

Anastezyna = Benzokaina, Aethylum aminobenzoicum, Etoform

Argentum proteinicum = Protargol

Aqua Kummerfeldi = Lotio cosmetica Kummerfeldi

B

Benzokaina = Aethylum aminobenzoicum = Anastezyna

Bismuthum subgallicum = Dermatol

Bismuthi tribromophenylici => Xeroform

Boraks = Natrii biboricum = Natrii tetraboricum

C

Cardiamidum = Coraminum, Nikethamidum

Cetacei – olbrot

Cerae albae – wosk biały

Cignolina = Ditranol = Antrolina = Derobin = Batidrol

Collodium elasticum = collodium flexile

D

Dermatol = Bismuthum subgallicum

Dionina = Etylomorphini hydrochloricum

Diuretyna = teobrominian sodowy z salicylanem sodowym = Theobromino-Natrium salicylicum

Dziegieć mineralny (węglowy) = Pix Carbonis = Pix Lithanthracis => Prodermina

E

Elactuaria = Powidełka

Ethacridini lactas => Rivanol

Ephedrinum hydrochloricum = Ephetoninum = Ephedrosan

Epinephrinum = Adrenalinum

Etanol 760g/l = Etanol 96°

Eter ethylicus

Euphyllinum = Theophyllum cum aethylenodiamine = Aminophyllum

F

Formalinum = Solutio Formaldehydi = Formaldehydum 40%

G

Gossypium depuratum = Wata bawełniana oczyszczona

Gummi arabicum = Gummi acaciae

H

Hexamethylenotetramini = Hexamine => Urotropinum

I

Ichtiol = Ammoni bituminosulfonas = Ichtammol

J

Jodyna – Solutio Iodi spirituosa

K

Kalomel – Hydrargyrum chloratum

L

Lactosum = Saccharum lactis

Lanolinum = Adeps lanae

Lanolinum hydricum = L.hydrosus = Lanolinum cum aquae

Lapis infernalis = kamień piekielny = Argentum nitricum

Lidokaina = Lignokaina = Xylocaina

M

Metamizol =Novalgina =>Pyralgina

Methenaminum => Urotropinum

N

Natrium biboricum = Natrium tetraboricum = Boraks

Natrium bicarbonicum = Natrium hydrocarbonicum (wodorowęglan sodu) = soda oczyszczona

Natrium sedativum = Natrium Bromatum

O

Oleum Ricini = Oleum Palmae Christii

Oleum Rusci = Pix Betulina, Oleum muscoviticum, smoła brzoźowa

P

Pantocainum = Tetracainum hydrochloricum

Pix Lithanthracis => Prodermina

Pix liquida Pini = dziegieć sosnowy

Prodermina => Dziegieć mineralny (węglowy) = Pix Carbonis = Pix Lithanthracis

Protargol = Argentum proteicum

Pulvis magnesie cum Rheo = Pulvis pro infantibus = Proszek troisty

Pulvis Ipecacuanhae opiates = Proszek Dovera

Pyralgina = Metamizol = Novalgina

Pyramidon => Aminophenazon

Phenyli salicylas = Salol

R

Rivanol = Ethacridini lactas

S

Sal Carolinum artificiale = sól karlsbadzka

Salol = Phenyli salicylas

Sebum = łój (ovile – barani, bovinum – wołowy)

Silol = Dimethicon = olej silikonowy

Sirupus sacchari = Sirupus simplex

Spiritus formalini stomatologia = Płukanka Schwartza

Spiritus Vini = Spiritus Vini dilutes = Spiritus 95 = Etanol 95

Spiritus Vini dilutus = Spiritus 70 = Etanol 70

Sublimat = Hydrargyrum bichloratum = chlorek rtęci (II)

T

Tinctura Valerianae = Tincturae Polemonii

Tetracainum hydrochloricum = Pantocainum

Theophyllinum cum aethylenodiamine = Aminophyllinum = Euphyllinum

Theobrominum... => Diuretinum

U

Urotropinum = Methenamine = Hexamethylenetetramine = Formin = Aminoform

V

Vaselinum album = Vaselinum petrolatum

W

Wata bawełniana oczyszczona = Gossypium depuratum

Woda borowa = 3% Sol. Acidi borici

X

Xeroform => Bismuthi tribromophenylici

Xylocaina = Lidokaina = Lignokaina

Z

Zephiran = Zephirol = Benzalkonii chloridum

Nazwy witamin

A – retinol

B₁ – tiamina, aneuryna (brak – zapalenie wielonerwowe BERI-BERI)

B₂ – ryboflawina, laktoflawina (brak – łojotok, zajady)

B₃ – niacyna, kw.nikotynowy, nikotynamid, = Wit.PP

B₅ – kw.pantotenowy, pantenol, pantotenian wapnia

B₆ – pirydoksyna, adermina

B_C lub B₉ – kwas foliowy, folacyna = witamina M

B_t – karnityna

B_x – kw.paraaminobenzoesowy PABA

B₁₂ – cyjanokobalamina

B₁₃ – kw.orotowy

B₁₅ – kw.pangamowy

B₁₇ – letril

C – kw.askorbowy

D – D2-ergokaclyferol, D3 – cholekalcyferol

E – tokoferol

F – kw. tłuszczowe NNKT

H – biotyna, koenzym R

K – fitochinon, fitomenadion

P – rutyna, rutozyd, glikozydy flawonoidowe

PP – niacyna, kw.nikotynowy, nikotynamid = Wit. B₃ (brak – pelagra) – witamina 3D (diarhoe, dementia, dermatitis) stosowana jest w odmrożeniach (bo rozszerza naczynia) ,oparzeniach

Q – ubichinon, koenzym q10 – zmniejsza zapotrzebowanie na O₂ w mięśniach

Bibliografia

Barwiński W.: Podręczny receptariusz. Przedsiębiorstwo Zaopatrzenia Farmaceutycznego „CEFARM” w Katowicach 1983

Bobowska M., Gobiec K., Grzęda W., Kempisty J., Sadowski Z.: Poradnik terapeutyczny, Warszawa 1975

Bukowski St.: Receptura Zarys technologii lekarstw. PZWL, Warszawa 1956

Drobnicka B.: Trudności recepturowe w aptece – wykład. 2000

Farmakopea Polska III red., PZWL, Warszawa 1954

Farmakopea Polska IV red., PZWL, Warszawa 1965

Farmakopea Polska VI red., PTF, Warszawa 2002

Getty-Kostyal M.: Preparaty galenowe. Zasady nauki o sporządzaniu preparatów galenowych. PZWL, Warszawa 1959

Głowacki W.W.: Receptarium Polonicum. Farmaceutyczny Instytut Wydawniczy przy NIA im. Prof.B.Kostkowskiego, Warszawa 1947

Jachowicz R.: Farmacja praktyczna. PZWL, Warszawa 2008

Jachowicz R.: Receptura apteczna. PZWL, Warszawa 2004

Janicki K., Krówczyński L.: Receptura dla lekarzy i studentów. PZWL, Warszawa 1999

Janicki St., Fiebig A.: Farmacja stosowana. PZWL, Warszawa 2001

Janicki St., Szulc J., Woyczkowski B.: Receptariusz. Medyk Sp.z o.o., Warszawa 1992

Krówczyński L. Receptura antybiotyków. PZWL, Warszawa 1967

Krówczyński L., Jachowicz R.: Ćwiczenie z receptury. Wydawnictwo UJ, Kraków 2000

Krówczyński L.: Receptura dla studentów farmacji. PZWL, Warszawa 2000

Krówczyński L.: Zarys technologii postaci leku. PZWL, Warszawa 1974

Kubis A.A., Pluta J.(tłum.): Receptura. Wskazówki racjonalnego przyrządzania leku recepturowego. MedPharm, Warszawa 2010

Majcherczyk J.: Receptura dla studentów medycyny. PZWL, Warszawa 1980

Modrzejewski F.: Niezgodności recepturowe. PZWL, Warszawa 1964

Pluta J., Haznar-Grabacz D., Karolewicz B., Fast M.: Preparaty Galenowe. MedPharm, Warszawa 2010

Supniewski J.: Receptura. PZWL, Warszawa 1957

Telejko E., Winnicka K., Sosnowska K., Słodownik T.: Niezgodności recepturowe, interakcje, homeopatia i homotoksykologia. AM, Białystok 2005

Teuchmann J.K.: Receptura dla studentów medycyny i lekarzy. PZWL, Warszawa 1971

Wartak J.: Receptariusz lekarza praktyka. PZWL, Warszawa 1962

* <http://www.aptekarzpolski.pl> zwłaszcza artykuły Olgii Sierpniowskiej

* <http://luskiewnik.webpark.pl>

* <http://luszczycyca.org.pl>

* www.oia.lodz.pl/Instrukcja%20mycia%20naczyn.doc

Rysunek Dodo z: "A German Menagerie Being a Folio Collection of 1100 Illustrations of Mammals and Birds" by Edouard Poppig, 1841

(Sugestia druku: najlepiej 2 strony na 1 kartce → „koszulki” i segregator format zeszytu b5)